

Joan Josep
Isern

Comissari de l'Any Joan Triadú

**Institució Cultural del CIC
Fundació Privada**

Via Augusta, 205
08021 Barcelona
Tel. 93 200 11 33
iccic@iccic.edu
www.iccic.edu

Segell

Publicació de la Institució Cultural del
CIC, Fundació Privada

Coordinació de la revista

Susanna Àlvarez
(segell@iccic.edu)

Continguts

Agustí Olivares, Mònica Santamaria,
Noemí Espinàs, Josep Carreras, Ricard
Bahí, Marina Casanovas, Jordi Ruiz,
Carles Torner, Eulàlia Triadú, Josep Maria
Casasús, Martí Aragonès, Antoni Rubió,
Maria Sala, Jesús Diego, Carles Duarte, M.
H. Joan Rigol, Jordi Riera, Imma Gómez,
Jordi Manent, Xavier Besalú, David Paloma,
Josep Lluch, Ruth Vilar i Josep Alcover

Supervisió lingüística

Linguacom, SL

Disseny i maquetació

MANEKO

Fotografies

Diàleg: Mireia Serrano

Escoles: Sònia Vila, Noemí Collderram,
Departaments de TAC i Plàstica de Thau
Sant Cugat, Nil López, Dan Costa, Marina
Casanovas i Jordi Ruiz

Persones (Alumni): Dan Costa, Jesús
Diego, Teresa Triadú i Arxiu ICCIC

Educació, Societat i Valors: Dan Costa

Víncles: Dan Costa

Destacats: Dan Costa i Josep Alcover

Impressió

Winihard

Dipòsit legal

B -21561-05

ISSN

2013 – 0775 (paper)
2013 – 0783 (internet)

Edició

2.000 exemplars

Consulta

www.iccic.edu

Contacte

comunicacio@iccic.edu
segell@iccic.edu

 escola
batxillerats

 escola
cicles formatius

 escola
idiomes

 escola
Barcelona

 escola
Sant Cugat

 escola
música

Sumari

03

Editorial

04

Diàleg

Comissari de l'Any Joan Triadú

*Susanna Àlvarez i Rodolés, coordinadora
de la revista*

14

Escoles

El mestratge de Joan Triadú

*Agustí Olivares, director de l'Escola Thau
Barcelona*

Fem un gegantó de Joan Triadú

*Mònica Santamaria i Solsona, directora
de l'Escola Thau Sant Cugat*

Endinsar-se a “La ciutat dels llibres”

*Noemí Espinàs, professora de Llengua i
Literatura Catalana*

*Josep Carreras, professor d'Història i
Coordinador de l'Àrea d'Humanitats i
Ciències Socials*

De la Riera de les Cassoles al Torrent
de les Flors

*Ricard Bahí, director pedagògic de la
Institució Cultural del CIC i de Cicles
Formatius*

El repte de traduir

*Marina Casanovas, English Teacher at
CIC Batxillerats*

De la sardana al jazz

Jordi Ruiz, director de l'Escola Virtèlia

25

Persones (Alumni)

Antic alumne? No sé com

Carles Torner

L'avi Joan

Eulàlia Triadú Galí

El bri de l'esperança

Josep Maria Casasús i Guri

“Recordo molt el senyor Triadú”

Martí Aragonès Triadú

L'estímul creatiu

Antoni Rubió Guilleumas

Records i anècdotes

Maria Sala i Balmes

Fer-se gran amb l'escola

Jesús Diego

Referents comuns

Carles Duarte i Montserrat

Goig i privilegi

M. H. Joan Rigol i Roig

35

Educació, societat i valors

L'Any Joan Triadú a Blanquerna

*Jordi Riera Romaní, degà de la FPCEE
Blanquerna-URL*

*Imma Gómez Pallarès, comissària de l'Any
Triadú a la FPCEE*

Any Joan Triadú: balanç positiu,
llegat vigent

*Jordi Manent i Tomàs, comissari de
l'exposició “Joan Triadú, defensar la
llengua, estimar el país”*

La pedagogia de Joan Triadú

*Xavier Besalú, membre de l'Institut
d'Estudis Catalans i soci de la Societat
Catalana de Pedagogia*

41

Víncles

Aproximació a la figura pedagògica de
Joan Triadú

*Imma Gómez Pallarès, professora dels
graus d'Educació de Blanquerna-URL*

46

Destacats

*Llegir/sentir Tri-a-dú: un espectacle
íntim i de petit format*

*David Paloma, professor de llengua a la
Facultat de Ciències de la Comunicació
de la UAB*

Un optimista preocupat

Josep Lluch, editor de Proa

Allà on comença el camí

Ruth Vilar, Companyia Cos de Lletra

Les postals de Joan Triadú

*Josep Alcover, especialista en
comunicació i creativitat*

Editorial

Escric aquest editorial amb una sensació estranya. No em mal interpreteu, que no és una cosa dolenta. Miraré d'explicar-me.

El número 41 de la Revista *Segell* és un *número únic*, un exemplar dedicat exclusivament a Joan Triadú i Font. Per fer-lo, hem comptat amb la col·laboració desinteressada de moltes persones que, d'una manera o d'una altra, hi han tingut relació.

Algunes, en vida d'ell, compartint hores de feina, passió per la pedagogia o per la literatura, inquietuds polítiques i treball incansable pel redreçament de la nostra cultura, fent feina de país. D'altres han volgut compartir amb nosaltres moments familiars, estones de vida petita que han acabat configurant la seva personalitat. Algunes, sense haver-lo conegut personalment, han contribuït amb la seva feina a posar en relleu la celebració del centenari del seu naixement.

El 2021 va ser proclamat per la Generalitat de Catalunya l'Any Joan Triadú. Tot un any d'activitats i d'iniciatives per recordar la figura de Joan Triadú, d'analitzar-la, d'exposar-la i de projectar-la al futur. Un any que s'allarga a les nostres escoles fins al final d'aquest curs 2021-2022.

Aquest *número únic*, doncs, pretén explicar-vos moltes coses.

Hi trobareu una extensa entrevista a Joan Josep Isern, el comissari de l'Any Joan Triadú, que com veurem ha estat i és una peça clau de la bona acollida i repercussió d'aquesta commemoració.

També podreu llegir un resum de la feina feta als nostres centres educatius per celebrar aquest esdeveniment, una tasca pedagògica inspirada en la figura de Joan Triadú que, com diu la professora de Blanquerna Imma Gómez Pallarès, en el seu brillant article, «tenia els valors de l'ètica de rebre per donar, el desig de saber, d'aprendre i de transmetre».

Diversos articles donen compte de les activitats aplegades dins de l'Any Joan Triadú, com el del comissari de l'exposició «Joan Triadú, defensar la llengua, estimar el país», Jordi Manent, la celebració de l'Any Triadú a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, on Joan Triadú va ser investit doctor *honoris causa* ara fa 24 anys, i el del

professor de la Universitat de Girona Xavier Besalú, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i soci de la Societat Catalana de Pedagogia, la creació de la qual Joan Triadú va promoure i acompanyar.

La secció *Alumni*, en aquest *número únic*, pren una rellevància molt especial ja que, a més de comptar amb articles d'antics alumnes de Joan Triadú (fins i tot d'algun que, de fet, no ho va ser), també reproduceix articles de mestres i companys de Joan Triadú i de persones molt rellevants en el món de l'educació i la política del nostre país.

La celebració de l'Any Joan Triadú ens ha aportat (i també les recollim en aquest *número únic*) nombroses iniciatives de persones que, malgrat que no van tenir cap tracte directe amb ell, n'han pogut establir una relació profunda que els ha permès contribuir de manera excel·lent a la celebració del centenari. Podreu conèixer de primera mà com s'han gestat l'espectacle literari i musical «Llegir/sentir Tri-a-dú» i l'espectacle literari basat en el seu llibre *Dies de memòria* (1938-1940). *Retrat d'un mestre adolescent*. També recollim l'opinió del seu editor, que, amb l'edició en un nou format de les *Memòries d'un segle d'or*, ha contribuït enormement a la difusió de l'obra i el llegat de Joan Triadú. Finalment, no us podeu perdre les explicacions de Josep Alcover, el realitzador del documental *Les postals de Joan Triadú* que s'estrenarà aquest mes de juny a TV3.

I, doncs, quina és aquesta sensació estranya?

El fet que en tot el procés d'elaboració de la revista, d'aquest *número únic*, el senyor Triadú ha estat ben present. En pensar-lo, en demanar les col·laboracions, en fer-ne el seguiment, en triar les fotografies... En treballar els articles i en organitzar-los de manera que fossin llegidors i que desperdessin el vostre interès.

L'empremta de Joan Triadú és molt potent en tots nosaltres: fer les coses ben fetes, amb rigor, amb professionalitat, però també amb dedicació i estimació per la feina. Ell en va ser un exemple i nosaltres, amb aquest *número únic* dedicat a la seva persona, tenim l'esperança d'haver-ho aconseguit.

Diàleg

Conversa amb Joan Josep Isern

Escriptor i crític literari, comissari de l'Any Joan Triadú

Quan el 29 de desembre de 2020 el Govern va incloure la celebració del centenari del naixement de Joan Triadú i Font a la llista de celebracions oficials de la Generalitat de Catalunya, el grup promotor ja acumulava força hores de feina. En ser nomenat comissari de l'Any Joan Triadú, Joan Josep

Isern es va convertir en el brillant ambaixador d'aquest centenari. Com no podia ser d'una altra manera, en aquest número de *Segell* dedicat a Joan Triadú hem volgut parlar amb ell. Després d'haver compartit moltes estones de feina i complicitat, aquí teniu la nostra conversa.

Susanna Àlvarez
 Coordinadora de la revista

📷 **Mireia Serrano**
 Departament de Comunicació
 de la Institució Cultural del CIC

“Creiem
 que Triadú
 és un dels
 referents
 ètics més
 potents que
 hem tingut
 aquí en els
 darrers cent
 anys”

Quan i com vas conèixer Joan Triadú?

Com a lector dels seus articles de crítica vaig començar a seguir-lo els primers anys del diari *Avui*. Després, cap al 1986, per motius de feina vaig conèixer en Joaquim, el seu fill, però no va ser fins al 1989, quan vaig entrar a col·laborar com a crític en el suplement de llibres de l'*Avui*, que Joan Triadú i jo ens vàrem conèixer personalment. De seguida ens vàrem entendre. Érem els més veterans (ell més que jo, és clar) en una redacció formada per gent bastant més jove.

El 2021 va ser proclamat pel Govern de Catalunya Any Joan Triadú. D'on sorgeix la proposta i com s'arriba a aquest rang oficial?

Poc abans de l'estiu del 2020 s'havia format un grup de treball amb la filla i el fill de Triadú i uns quants col·laboradors més amb la intenció de preparar un programa d'activitats per commemorar el centenari del seu naixement durant els dotze mesos de l'any següent. Va ser en aquest context que, quan vàrem tenir un esquema de programa ja molt definit, vàrem plantejar a la Generalitat la possibilitat que s'incloués el centenari en la llista de commemoracions oficials. El Departament de la Presidència, amb el suport dels departaments de Cultura i d'Educació, va acceptar la proposta i d'aquesta manera va néixer l'Any Joan Triadú, que, lògicament, va fer possible que el projecte creixés i arribés a molta més gent.

Com a comissari de l'Any Joan Triadú, quins objectius et vas plantejar? Creus que s'han aconseguit?

En el pròleg d'aquell programa inicial vàrem tenir molta cura d'explicar des del principi quins eren els objectius que volíem aconseguir. Eren tres. Primerament, volíem demostrar que el llegat de Joan Triadú i les causes que defensava són plenament vigents i necessàries encara avui. Segonament, enteníem que calia donar veu a les persones i les entitats que, en els diferents camps en què ell va exercir, han assumit la seva manera de fer i, actualitzant-la, la posen en pràctica. I finalment, però no menys important, volíem propiciar el diàleg entre les generacions que el van conèixer i la gent més jove que vol continuar el seu llegat.

No volíem, per tant, capbussar-nos en el passat ni fer cap exercici d'arqueologia. Ben al contrari, creiem que Triadú és un dels referents ètics més potents que hem tingut aquí en els darrers cent anys i, per tant, és bo que en fem memòria, sí, però per valorar el seu exemple ara i aquí i, sobretot, per projectar-lo cap al futur.

I vist avui, amb la perspectiva d'un any i mig d'activitats centrades en la seva figura, crec que podem valorar els resultats amb satisfacció. D'altra banda, l'actualitat més recent ha contribuït a percebre que, com he dit abans, tot allò que Joan Triadú defensava -la llengua, la cultura, l'escola..., el país a fi de comptes-

I

“He conegut antics alumnes seus i m’ha impressionat fortament el record gairebé fascinat que tenen ‘d’aquelles classes de literatura del senyor Triadú’ ”

continua en perill. O, si més no, en una situació preocupant.

Tu vas conèixer Joan Triadú en les facetes de crític literari i activista cultural, no tant com a mestre i pedagog. Quina opinió tens, passada la commemoració, d’aquest aspecte de la vida de Joan Triadú?

En una de les primeres conferències que vaig fer a propòsit de la figura de Joan Triadú -parlo del 1991, quan celebràvem els seus setanta anys-, vaig començar dient que, per raons d’edat, jo no havia pogut ser alumne seu però que, d’alguna manera, amb ell havia après a llegir. Em referia, és clar, a la seva faceta de crític literari que jo seguia amb molt interès; és a dir, de persona que llegeix una obra, n’analitza els valors i els explica en un article que serveix per preparar la cadira al lector perquè, quan la llegeixi, disposi dels millors arguments per entendre-la i gaudir-la.

Al llarg del darrer any i mig he conegut antics alumnes seus i m’ha impressionat fortament el record gairebé fascinat que en la majoria de casos tenen d’“aquelles classes de literatura del senyor Triadú”. I

això m’ho han dit persones que després han desenvolupat la seva vida professional en àmbits diversos, no només en els relacionats amb les lletres. Per a mi, que no pertanyo al món de la pedagogia, això és un símptoma inequívoc de la vàlua de Joan Triadú com a mestre.

En aquest mateix sentit he de dir que la relectura que l’any passat vaig fer de *Dies de memòria 1938-1940*, el diari que escrivia quan, adolescent, exercia de mestre a Granollers, m’ha fet descobrir uns quants elements que demostren a bastament la seva personalitat singular.

La teva tasca com a comissari de l’Any Joan Triadú ha comportat un munt de feines, des d’escriure articles a conduir un club de lectura virtual passant per fer conferències i respondre entrevistes. En quina d’aquestes t’has sentit més còmode? Per què?

Cert. De feina, n’hi ha hagut un munt i ben variada, però ha estat sempre molt grata. Ens ha passat allò que ja intuïem quan definíem els objectius de la commemoració: particulars, entitats i institucions molt diverses es van sentir

“Al llarg d’aquests divuit mesos hem aconseguit aplegar un munt de complicitats de particulars, institucions i entitats molt diferents”

atretes per la figura de Triadú i, per tant, quan anàvem a fer una conferència, una taula rodona o una visita guiada a alguna de les tres exposicions diferents que hem muntat, sentíem, per dir-ho en termes esportius, que “jugàvem a casa”.

Per això, francament, em costaria de triar alguna activitat en concret. Pensant-hi una mica, però, diria que una amb la qual m’he divertit molt és la conferència “Triadú, cuando mueras, ¿qué harás tú?”, en la qual explico les reaccions que varen aparèixer a la premsa i a les revistes de l’exili arran de la publicació, l’any 1951, de les seves dues antologies: la de contistes 1850-1950 i, sobretot, la de poesia 1900-1950. Un material poc divulgat que em permet fer un retrat de com era la parròquia literària catalana d’aquells primers temps de la postguerra.

Una altra activitat que de cap manera puc passar per alt és l’homenatge que el passat mes de març la Universitat de Liverpool va retre a Joan Triadú en recordança dels dos cursos (1948-1949 i 1949-1950) que va estar-hi impartint classes de Llengua i Literatura catalana. I ho dic perquè el que em sembla més remarcable és que no va ser un acte acadèmic convencional sinó que va tenir el format d’una classe dedicada a presentar la seva figura i a explicar el paper decisiu que va tenir en la seva formació intel·lectual el seu pas per Anglaterra a alumnes que ara mateix estudien llengua i literatura catalana a les universitats de Leeds, Sheffield, Manchester i Liverpool. És a dir, els successors d’aquells alumnes que Triadú va tenir fa quasi setanta-cinc anys.

Preparant tota aquesta feina, què has descobert sobre Joan Triadú que no sabessis abans? En quin aspecte has pogut aprofundir-hi?

Ja ho sabia d’abans, però ara he pogut aprofundir molt més en la idea que la vida de Joan Triadú es pot considerar una vida escrita. Des que era molt jove, el 1938, i fins a quinze dies després del seu traspàs, el 2010, quan el diari *Avui* publica el seu últim article. Una vida que no comença amb la publicació del seu primer text de crítica a la revista *Ariel* el 1946: ve d’aquell mestre adolescent que vuit anys abans, a Granollers, donava classes a alumnes quatre o cinc anys més joves que ell. D’aquell noi de salut feble que escriu, llegeix i descobreix la màgia de la feina de mestre fins al punt que el 3 de novembre de 1938 confessa en el seu diari que quan és a l’escola

treballant, a dins de classe, és feliç. Només té disset anys, però ja té molt clares dues coses: que no vol ser una càrrega per als seus pares, i que, com va explicar l’any 2006 en aquesta mateixa revista que ara acull les meves paraules, “volia sortir de casa i fer-me gran”.

La complicitat amb diferents organismes i institucions ha estat un fet destacat del centenari, però també d’entitats civils que s’hi han volgut sumar. Ens en podries posar en relleu alguna?

Ja he dit abans que al llarg d’aquests divuit mesos hem aconseguit aplegar un munt de complicitats de particulars, institucions i entitats molt diferents. Tant del món cultural com de l’educatiu o de l’activisme cívic. En destacaré una, Òmnium Cultural, que engloba tots

aquests àmbits. Des de la seva fundació el 1961, Òmnium va tenir en la persona de Joan Triadú un dels puntals fonamentals per al seu desenvolupament i per aquest motiu l’entitat ha cooperat d’una manera molt eficient en la commemoració del centenari.

Durant l’Any Joan Triadú s’han editat dos llibres i s’han reeditat dues obres cabdals de Joan Triadú. Quin és per a tu el valor d’aquesta feina editorial? Hi haurà novetats ben aviat?

Les conferències, els debats, les lectures virtuals o les dramatitzacions d’un text són accions importants en el moment que es produeixen, però un cop acabades deixen un rastre més aviat fugaç. Així doncs, des del primer moment el grup promotor del centenari va tenir molt clar que al final de tot havien de quedar coses tangibles.

Documents. I em sembla que aquest objectiu l’estem cobrint amb escreix i amb excel·lència. Més concretament ara mateix tenim dos llibres que varen sortir durant el 2021 i un tercer que ha sortit el mes d’abril de 2022: *Joan Triadú, en conversa*, una selecció de quaranta-vuit entrevistes al llarg de la seva vida, elaborada per Susanna Àlvarez i Rodolés i editada per Eumo; *La llengua de la llibertat*, que aplega cinquanta textos i parlaments de Triadú sobre llengua i cultura seleccionats per l’historiador Josep M. Figueres, publicat per l’editorial Base, i tota la correspondència que coneixem entre Joan Triadú i Vicenç Riera Llorca, acompanyada d’una vintena de textos de Triadú sobre l’escriptor, *Epistolari-textos*, editat per Publicacions de l’Abadia de Montserrat. Val a dir també que hi ha un altre epistolari en fase de preparació, en aquest cas

“He anat prenent notes per desenvolupar alguns aspectes sobre els quals m’agradaria aprofundir una mica més”

amb Josep Palau i Fabre, que pròximament editarà la Fundació Palau.

Com a novetat puc avançar que Susanna Àlvarez i jo mateix estem treballant en un nou llibre que aplegarà setanta-cinc recomanacions literàries de Joan Triadú. És a dir, el que podríem denominar el seu cànon: setanta-cinc crítiques literàries de noms importants de la literatura universal. I dintre d’aquesta, la catalana, és clar.

En l’apartat de les reedicions cal esmentar la que ha fet l’Editorial Pòrtic de les *Memòries d’un segle d’or*, llibre que ja feia anys que estava exhaurit, i també la versió digital del dietari *Dies de memòria 1938-1940*.

Abans de donar la pregunta per contestada, en aquest apartat de materials que queden per al futur he de parlar d’una altra novetat. Em refereixo al

documental de cinquanta-cinc minuts *Les postals de Joan Triadú*, dirigit per Josep Alcover, en la producció del qual intervé TV3, el Departament de Cultura i Òmnium Cultural, que fa un passeig per tots els indrets pels quals va passar Joan Triadú en algun moment de la seva vida, combinat amb entrevistes a persones que el varen conèixer i hi varen treballar, com Albert Jané, Jordi Mir, Teresa Clota o Joaquim Arenas, entre d’altres. Hi surten, lògicament, el seu Ribes de Freser natal i la Barcelona on es va desenvolupar gran part de la seva vida i on va morir, però també llocs importants i significatius com Cantonigròs, Vic, Liverpool, Montserrat o l’Espluga de Francolí.

La commemoració continua aquest any 2022. Quines són les activitats més destacades en aquest període?

L’Any Joan Triadú patrocinat per la Generalitat va acabar el 31 de desembre de 2021. Però com que ell va néixer el 30

de juliol hem fixat aquesta data com el punt final de totes les activitats del centenari. Un altre dels motius d’aquest allargament ha estat el fet que d’aquesta manera s’ha pogut encabir en el calendari tot el curs escolar 2021-2022 i, per tant, donar cabuda a les accions que s’han dut a terme en aquest àmbit. Aquests mesos que podríem denominar de propina de l’Any han servit també per continuar les activitats diguem-ne més ordinàries, com les conferències o la itinerància de les tres exposicions que hem muntat: la pedagògica, la literària i la que parla del seu activisme cívic. També per acollir l’homenatge a Liverpool o l’estrena del documental a què m’he referit abans.

Creus que a l’Any Joan Triadú li ha faltat alguna cosa?

Seria molt ingenu per la meua part dir que no, que hem fet tot allò que calia fer i que no ens hem deixat cap racó

per cobrir. Segur que podríem haver fet més coses. O que alguna de les que hem fet podria haver anat d’una altra manera. Segur. El que sí que puc dir, però, és que després d’un any i mig de treball -i d’uns quants mesos més, abans, de preparació- si miro cap enrere veig que el trajecte seguit fins aquí i els resultats obtinguts són positius. Since-rament crec que, tant en nom meu com en el de les altres persones que formen el grup promotor del centenari, puc dir que estem satisfets i amb la sensació d’haver fet una feina positiva que no li hauria desagradat gens al senyor Triadú.

I, per acabar, hi ha alguna cosa en relació amb Joan Triadú que encara no hagis explicat en cap article o entrevista? Ens agradaria tenir-ne la primícia!

Uf! Precisament una de les coses que més m’ha tocat de fer durant tot aquest temps és xerrar i explicar un munt de

coses sobre Joan Triadú, els projectes que hem anat desenvolupant i les col·laboracions que al llarg del camí ens hem anat trobant. I ara, a més a més, cal anar pensant a redactar la memòria del centenari.

Mentiria, però, si digués que el contacte estret amb la seva vida i obra -els papers personals, sobretot, conservats a l’Arxiu Nacional de Catalunya- m’ha deixat indiferent. Ben al contrari. He anat prenent notes per desenvolupar, quan disposi de més temps, alguns aspectes sobre els quals m’agradaria aprofundir una mica més. Ja sigui en format d’article, conferència, opuscle o el que sigui. Un d’aquests aspectes seria un estudi detallat sobre *Dies de memòria 1938-1940*, el seu dietari de joventut, en el qual em sembla que es troben totes les claus del Triadú que després hem conegut i admirat. Un altre seria explicar amb una mica més de detall la manera

com Baltasar Porcel entra en contacte la tardor del 1959 amb Joan Triadú i li demana consell sobre com pot enfocar la seva vocació literària lluny de les Illes, fins a l’extrem que entre els mesos d’abril i desembre del 1960 l’escriptor mallorquí va residir al pis de l’avinguda del Príncep d’Astúries -ara Riera de Cassoles- com un membre més de la família amb el matrimoni Triadú i els seus dos fills nascuts poc abans. I l’última trapelleria que porto de cap seria un article (que ja té títol: es diria “Contra Joan Triadú”) en el qual passaria revista a uns quants tòpics que els que no se’l miraven amb bons ulls -que n’hi havia uns quants, desenganyem-nos-en- varen esgrimir en contra seva.

Com podeu veure, tinc distracció assegurada per a una bona temporada.

Escoles

El mestratge de Joan Triadú

Representació durant la celebració de Sant Jordi a l'Escola Thau Barcelona, on l'armariet de Joan Triadú és un element protagonista, abril 2022

Agustí Olivares
Director

thau escola
Barcelona

A l'Escola Thau Barcelona cada curs descabdellem un "tema de l'any" que serveix per teixir moltes de les activitats que es duen a terme al llarg del curs. Enguany, el centenari de Joan Triadú ha estat el nostre centre d'interès.

Joan Triadú va ser el director de Thau Barcelona durant molts anys i la seva empremta pedagògica és del tot vigent en el nostre projecte educatiu. El seu mestratge i el seu llegat pedagògic i cultural ens esperonen a aprofundir en la millora educativa, a treballar tothora amb rigor, a tenir cura de la llengua i a conrear la cultura i el coneixement perquè els alumnes desitgin aprendre al llarg de tota la vida.

El divendres 22 d'abril, vam celebrar la festa de Sant Jordi a l'escola. Aquesta diada, sempre reeixida i emocionant, va servir, com és costum, per compartir els

treballs i els projectes que havien dut a terme tots els cursos de l'escola, des de P3 fins a quart d'ESO, al voltant, en aquest cas, de la figura de Joan Triadú.

En l'acte inaugural de la festa, un grup d'alumnes de quart de secundària va representar brillantment l'obra de teatre *El cavaller Joan*, una aclucada d'ull a Joan Triadú que apel·lava al seu fi sentit de l'humor. Consistí en una adaptació *sui generis* de la llegenda de Sant Jordi en què el cavaller Joan, en comptes de prendre part en batalles, justes i tornejos, tenia la curiosa dèria, guardora i cultural, de dedicar-se a fer de metge per pobles i ciutats, bo i receptant lletres i mots als seus malalts en comptes de medicaments.

A l'acte inaugural d'enguany va assistir-hi com a convidat el crític literari i escriptor Joan Josep Isern, comissari de l'Any Triadú, molt probablement la persona

que avui per avui coneix millor la vida i l'obra de Joan Triadú. L'acompanyava el poeta i lingüista Carles Duarte, director general de la Institució Cultural del CIC.

Com és propi de la diada, els alumnes de tots els nivells van mostrar i compartir amb els seus companys el treball que havien dut a terme durant els darrers mesos amb motiu de l'Any Triadú. Els passadissos i els espais polivalents de l'escola van omplir-se dels seus treballs i de les seves instal·lacions artístiques, que en aquesta ocasió ens convidaven a estimar la llengua i a gaudir-la.

En l'etapa de primària les propostes eren ben diverses i sorprenents. Us invito a conèixer-les en un recorregut necessàriament ràpid. Se'ns oferia, en primer lloc, un passadís clapat de núvols amb posat de paraigua mentre en ploïen paraules inventades. N'eren autors els alumnes

de primer, que les havien creades a partir de la lletra inicial del seu nom i els havien donat significats ben originals.

I si aquí les paraules eren una pluja, en un altre espai eren els arbres d'un bosc, talment un bosc de paraules creat pels nens i nenes de segon de primària, els quals, després d'escoltar el conte *La gran fàbrica de les paraules*, van anar a cercar-ne les seves al bosquet de l'escola i les van convertir en els arbres de la seva instal·lació.

L'exlibris de Joan Triadú va servir als alumnes de tercer per inspirar-se i crear cadascun d'ells el seu propi exlibris, de tema lliure i amb una tècnica que permet estampar-los plàsticament. Però també la llengua va seduir-los i van capbussar-se en el diccionari per trobar-hi paraules boniques i escampar-les arreu. Els alumnes de quart de

primària hi cercaren també noves frases fetes relacionades amb l'alimentació, el projecte que treballen actualment.

Davant de les aules de cinquè de primària ens captivà la instal·lació, ingràvida i col·lectiva, titulada "Llegir com viure", com el títol del llibre que Joan Triadú va publicar l'any 1963. En aquesta instal·lació els alumnes reflexionaven sobre l'acte de llegir i explicaven per mitjà d'un text i d'una fotografia on els agrada llegir, per què llegeixen i què és per a ells la lectura. Ho van fer en català, però també en anglès i en castellà mitjançant fitxers d'àudio enllaçats a un codi QR.

Anglaterra va acollir Joan Triadú durant dos anys com a lector de català a la Universitat de Liverpool. En record de les moltes hores que hi passà llegint, la biblioteca d'anglès del segon pis de primària va ser batejada amb el nom

de la biblioteca d'aquesta universitat, la Harold Cohen Library. També en anglès ha estat evocada la personalitat de Triadú amb una narració sobre ell que van enregistrar els alumnes de cinquè al plató de Thau TV.

Coincidint amb la commemoració del centenari de Joan Triadú els alumnes de sisè van posar en marxa un programa televisiu a Thau TV anomenat *Filem prim* per contribuir a l'aprenentatge del català i ampliar-ne el coneixement. En la diada de Sant Jordi van fer-ne una edició especial dedicada a les parts del llibre i a la rosa. No us el perdeu!

Detall de la celebració de Sant Jordi a l'Escola Thau Barcelona, abril 2022

No ens oblidem dels més menuts de l'escola, els nens i nenes de parvulari, que també aquest any han descobert qui era Joan Triadú. Ho han fet per mitjà de la llibreria vidriada en la qual Triadú tenia els seus llibres durant l'adolescència. En aquesta llibreria viuen ara dos divertits titelles: es tracta d'un parell de ratolins de drap, l'Eugènia i en Toni, que expliquen sovint contes als nens i nenes de parvulari. L'any Triadú, com veieu, ha servit per motivar-los a llegir i a tenir cura dels llibres. A banda de les estimulants rondalles que els expliquen aquests divertits personatges, cada classe va rebre les peces d'una capsula de fusta que els nens van haver de muntar per posar-hi llibres i crear la seva biblioteca.

I parlant de biblioteques, heu de saber que tots els nens de parvulari han pujat també a la biblioteca Joan Triadú, la biblioteca del Thau, un espai extraordinari, aconillador i emblemàtic, el cervell i el cor de la nostra escola. Hi han pujat a remenar llibres, a escoltar contes i a fer les múltiples activitats que els ha preparat l'Eugènia, la nostra bibliotecària.

Per si això no fos prou, a P3 s'ha organitzat l'Hora del conte amb les famílies de la classe, i s'han creat biblioteques amb les lectures que els nens han portat de casa; a P4 han treballat la llegenda de Sant Jordi a partir d'una adaptació de Joan Triadú, i els més grans, els alumnes de P5, han treballat també dues poesies escrites pel mateix Triadú, "La festa major" i "La mona", i han dibuixat del natural la llibreria vidriada, disseny que servirà per a un projecte de final de curs.

El treball a secundària s'ha centrat en l'àmbit de la literatura i ha partit del contingut de l'exposició "Joan Triadú a la ciutat dels llibres", que s'ha exhibit a l'escola durant el segon trimestre. L'entrevista a Joan Triadú al programa Savis de TV3 ha servit perquè els alumnes aprofundissin en els aspectes més rellevants de la seva vida i obra. Alhora, els alumnes han espigolat dels textos de Triadú frases i reflexions que els han semblat interessants, amb les quals han cobert les parets de l'edifici de secundària. I al pont de secundària es mostra l'exposició "A dins de classe soc feliç...", que servirà als alumnes per aprofundir en la història de Thau Barce-

lona i conèixer l'estreta implicació que hi tingué Triadú.

L'any 1975, tot just estrenar el nou edifici del Thau a la carretera d'Esplugues, Joan Triadú va instituir la festa dels nostres Jocs Florals. Aquesta festa literària és l'activitat que més bé simbolitza el compromís de l'escola amb la llengua catalana, perquè amb els Jocs reconeixem l'ús literari com allò que més prestigia la llengua, l'enriqueix i la fa mal·leable a tots els qui ens en servim. Aquest any el certamen ha estat presidit per Teresa Triadú, filla de l'homenatjat, i ha estat eficaçment conduït per quatre alumnes de secundària.

Enguany, l'Escola Thau també ha contribuït a difondre el llegat pedagògic de Joan Triadú arreu del país, amb la participació del seu director com a ponent en diversos actes, com la inauguració de l'exposició "A dins de classe soc feliç...", a l'Institut d'Estudis Catalans, al Col·legi de Doctors i Llicenciats de Catalunya, on pronuncià la conferència "La petjada educativa de Joan Triadú", o a la Universitat de Vic, on donà una xerrada sobre l'Escola Thau i Joan Triadú.

Escoles

Fem un gegantó de Joan Triadú

Mònica Santamaría i Solsona
Directora

thau escola
Sant Cugat

Aquests darrers anys a l'escola, de manera bianual, hem anat elaborant figures de cercavila. Aquestes figures sempre han estat relacionades amb el treball del tema o personatge de l'any a l'escola. Per això, ens va semblar que aquest curs s'escauria fer el gegantó de Joan Triadú.

Fer aquest gegantó podia ser una excel·lent oportunitat per donar a conèixer i acostar la persona de Joan Triadú a l'alumnat de quart i cinquè de primària, que han estat els encarregats de crear-lo.

Abans de començar amb la part plàstica d'aquest projecte, calia conèixer bé el personatge que volíem representar. Sempre que hem creat una figura de cercavila a l'escola, li hem donat vida tot pensant, imaginant i creant la seva història. En aquest cas era al contrari, volíem construir la figura d'un personatge amb una gran història pròpia que ens calia conèixer. Així doncs, el primer que va fer l'alumnat de quart va ser saber qui era Joan Triadú partint del treball de la seva auca. Un cop endinsats en la seva història i coneguts els aspectes més destacables i rellevants de la seva

vida, els nens i nenes van començar a treballar la part plàstica.

El primer pas de la creació d'un gegantó consisteix a elaborar un projecte, és a dir, un dibuix que ens servirà de model a l'hora de fer el gegantó. En el nostre cas, cadascun dels alumnes va traçar el seu projecte, el seu dibuix, i un jurat va ser l'encarregat de decidir quin d'aquests dibuixos era el més fidel a la imatge de Joan Triadú i el més adequat per fer-se en tres dimensions.

Val a dir que al jurat li va ser molt difícil escollir. Tots els dibuixos van saber captar molt bé allò més essencial i destacat del físic del nostre personatge de l'any.

Quan vam tenir el dibuix escollit, l'alumnat de cinquè va ser l'encarregat d'elaborar el cap del gegantó. En aquest cas, l'assessorament que havien rebut els mestres de plàstica anys enrere quan van realitzar la primera figura de cercavila i l'experiència adquirida durant aquests anys, van ser d'una gran utilitat a l'hora de transformar un dibuix en un cap amb volum. Estem molt contents de la feina feta fins aquí.

Ara, però, caldrà acabar el gegantó i per fer-ho li haurem de donar l'estructura que ens permeti portar-lo i fer-lo ballar. En aquest cas, comptarem amb l'assessorament dels Geganters de Sant Cugat, que ja ens van ajudar quan vam dissenyar el nostre gegantó Francesc.

Després caldrà vestir-lo. Els retrats que tenim de Joan Triadú ens seran d'un gran ajut a l'hora d'acabar de decidir com l'hem de mudar.

I de portadors, no ens en faltaran. Tenim un munt de nois i noies que estan esperant tenir el gegantó acabat per poder-lo passejar a la pròxima celebració de l'escola i a la pròxima cercavila de Sant Cugat, i així permetre a tothom que conegui qui va ser Joan Triadú.

Exposició dels projectes de l'alumnat de quart de primària

L'alumnat de cinquè de primària elabora el cap del gegantó

Ara toca pintar el cap del gegantó

El cap del gegantó

Escoles

Endinsar-se a “La ciutat dels llibres”

Noemí Espinàs

Professora de Llengua i Literatura Catalana

Josep Carreras

Professor d'Història i Coordinador de
l'Àrea d'Humanitats i Ciències Socials

Quan posàvem en marxa aquest nou curs a l'escola de batxillerats, amb la il·lusió dels començaments i d'anar deixant enrere les restriccions més dures de la pandèmia, el grup de Literatura Catalana va voler conèixer “La ciutat dels llibres” de Joan Triadú. Van recórrer l'exposició que en commemorava el centenari i que s'havia instal·lat al vestíbul de la sala Joan XXIII, a la seu del CIC, el mateix lloc per on Joan Triadú havia transitat durant dècades. Alguns alumnes es van interessar per la seva faceta de traductor, d'altres per la seva trajectòria com a crític literari, d'altres per l'activista incombustible a favor del català i la cultura catalana o encara per l'antòleg que “tria dur” (*un calembour!*, va puntualitzar una alumna de batxibac). Però tot el grup va congeniar immediatament amb en Triadú lector que surava entre els textos de l'exposició, el Joan Triadú que no va parar de llegir des que va aixecar dos pams de terra.

I aquells alumnes que havien triat de cursar Literatura Catalana amb la voluntat d'endinsar-se una mica més a

la ciutat dels llibres, es trobaven amb un lletraferit que, com ells, també havia volgut llegir per sobre de tot, també havia anat afegint llibres a les lleixes de la seva biblioteca encara que s'omplissin de pols, encara que alguns els hagués llegit ja un cop o encara que hagués de passar força temps abans d'obrir-los... i és que les biblioteques són això: un camí en el qual ens reconeixem i al qual retornem. I a l'exposició descobríem alguns noms que havien acompanyat especialment Joan Triadú des de la seva biblioteca: Foix, Català, Verdaguer, Riba, Costa i Llobera, Maragall o Salvà. Quins seran els noms que marcaran aquests estudiants? Potser alguns dels que els han visitat aquest curs? Potser Cecília? Potser Horaci? *La filla del mar?* Isabel I i la seva *Feísima enfermedad...*? Natàlia? El comte Arnau? Quins revolts faran els seus camins?

Joan Triadú va anar creixent pàgina a pàgina, i més d'una vegada segur que algú va trobar que en feia un gra massa i que hi havia urgències “de veritat”; però la ciutat dels llibres és exigent i ell

no se'n va desviar mai gaire. Aleshores i ara llegir és anar una mica contracorrent, quedar-se aparentment al marge, sense distreure's. Prou que ho saben els quinze alumnes del batxillerat humanístic que al setembre van acceptar el repte de llegir una vintena de llibres. Quantes hores de silenci i de soledat si ens els mirem de lluny! Quanta activitat simbòlica dintre seu! Quantes ganes de compartir-ho! Molts altres alumnes de l'escola d'altres itineraris són també grans lectors, és clar, però aquests quinze van triar aquesta via humanística de creixement lent sense gaires fórmules.

I per no perdre l'escriure, molts d'aquests joves per Setmana Santa també s'han assegut sota d'un garrofer (com deia un professor de l'escola) i han compost el seu text per a Sant Jordi. Alguns han pujat a l'escenari a recollir premi, però la majoria no. I com sabia Joan Triadú i sabem tots els que també creiem en l'escola, els membres del jurat que atorga els premis potser ens equivoquem en els veredictes, però qui no s'equivoca mai és la persona que sota d'un garrofer,

El grup de Literatura Catalana que va voler conèixer “La ciutat dels llibres” de Joan Triadú

solitàriament, cerca la seva veu més personal, hi posa paraules i és generós de compartir-la amb l'escola.

Alguns dels alumnes que van recórrer l'exposició “Joan Triadú a la ciutat dels llibres” ja el coneixien: els n'havien parlat la mare o a Thau, van dir; alguns es van fer càrrec aleshores del que representava aquell nom familiar; i d'altres no n'havien sentit a parlar mai abans i hem d'agrair la celebració del centenari de Joan Triadú, perquè la història és crucial per saber per on naveguem. I nosaltres tenim el compromís d'explicar-la.

També, tots els alumnes de l'escola han entrat dins de les memòries i el criteri poètic de Joan Triadú a través de dos recitals molt diferents. *Dies de memòria (1938-1940)*. *Diari d'un mestre adolescent*, posat en escena pel grup de teatre Cos de Lletra davant dels de segon. Una lectura enfocada d'una manera sòbria i directa va permetre entendre com un jove Triadú s'inicià en el mestratge a la precoç edat de 17 anys. La selecció

de textos mostrava la misèria de la guerra, però també l'entusiasme i la confiança d'algú molt jove que necessita que les coses li surtin bé, costi el que costi, entre malalties, bombardejos, defalliments i molta lectura. Sobretot molta lectura, la taula de salvació enmig del naufragi de tot un país.

Molt diferent és el to del recital per a l'alumnat de primer del poeta Josep Pedrals, basat en el llibre *100 poesies catalanes que cal conèixer*, una tria feta per un Triadú que la qualificà com a “difícil i alhora apassionant, resultat de molta lectura i d'una llarga i continuada experiència”. Pedrals, mestre de cerimònies, de la paraula i del gest, muntà un recital amb músiques, escandint els versos en poemes esfereïdors com “Jo tinc una mort petita”, d'Estellés, o muntant en un moment un concurs de músiques catalanes a partir de la poesia interpretades al seu clarinet. El seu verb incisiu i apassionat presentà *El crit i el criteri*, com a tria d'una tria sense estalviar-se ni dards ni elogis. I sí, a vegades

els recitals poètics tenen bisos, forçant el poeta a recitar obra pròpia, en aquest cas “L'Apocalipsi segons Josep Pedrals”.

Avui, que ens bombardegen mil reclams urgents i estridents des de la butxaca on duem el mòbil, baixar els graons cap a la sala Joan XXIII, aquest espai mig soterani, mig germinal, mig fosc mig clar, des d'on observem els fonaments de l'escola que s'enfilen en forma d'A, llegir-hi en silenci com Joan Triadú va construir la seva ciutat dels llibres, escoltar el criteri i les conseqüències de la tria i reviure la vocació del mestre adolescent, ens ajuda tots a construir-nos les nostres pròpies ciutats dels llibres.

I és bonic acabar amb la citació de Lucreci: “Comprendràs millor que molts elements poden ésser comuns a molts cossos, considerant el cas de les lletres dins les paraules”, que Eugènia Balcells esmenta en la seva obra *Homenatge als elements*, que casualment podem veure al mateix espai, avantsala de l'auditori, que va acollir l'exposició i els homenatges al mestre Joan Triadú.

Escoles

De la Riera de les Cassoles al Torrent de les Flors

Ricard Bahí

Director pedagògic de la Institució Cultural del CIC i de Cicles Formatius

“Joan Triadú i Font (Ribes de Freser, 1921 - Barcelona, 2010). Crític, escriptor, pedagog i activista cultural. Va viure en aquest edifici”, així diu la placa que hi ha a la façana de la casa on va viure Joan Triadú a la Riera de les Cassoles, a Gràcia. La seva relació amb el barri és ben intensa i diversa, i aquesta es veu rubricada en posar-hi el seu nom a l'escola de CIC Cicles i de CIC Idiomes, situada al Torrent de les Flors. Dissortadament, la inauguració d'aquest edifici, el 10 de setembre de 2010, va coincidir amb el mateix dia del seu decés.

Amb motiu del centenari del seu naixement, es va celebrar un acte a l'Escola Joan Triadú de Gràcia, el 18 de gener de 2022, amb les intervencions de Carles Duarte, director general de la Institució Cultural del CIC; Joan Josep Isern, comissari de l'Any Triadú; Albert Balanzà, director de *L'Independent de Gràcia* i, per finalitzar, Joaquim Triadú, que va intervenir-hi en nom de la família. Va ser un acte molt complet, en el qual el barri es va erigir com a protagonista i, entremig d'un escrit de l'editor Jordi

Albertí, van emergir els versos d'un poema del 30 de juliol de 1950 d'Arthur Terry, publicats a la revista *Els Marges*, que van dibuixar un retrat molt precís de la figura de Joan Triadú:

Per a Joan Triadú

El minut terrible que conté una bala o un poema aplega en la buidor les cares ambigües dels morts.

Tancat dins el moment nu, qui aguaita conté l'alè per la rosa inesperada que sorgeix de l'enllosat dels seus somnis.

I el mot sense llavis, amb el seu ferro roent, li escorxa la carn, per cremar i per guarir.

Carles Duarte s'adreça als assistents a l'acte d'homenatge gracienc a Joan Triadú, a l'escola de la Institució Cultural del CIC que du el seu nom, gener 2022

Joan Josep Isern durant el seu parlament en l'acte d'homenatge gracienc a Joan Triadú, gener 2022

Escoles

El repte de traduir

Marina Casanovas i Bringué
English Teacher at CJC Batxillerats

Els alumnes de segon de batxillerat del nivell C2 es van convertir en traductors durant uns dies. En grups reduïts van treballar plegats per traduir textos del llibre *Memòries d'un segle d'or*, de Joan Triadú, del català a l'anglès. Els nois i noies van gaudir molt de les experiències i anècdotes que va viure l'autor en els seus anys a Anglaterra, a més d'experimentar en primera persona el repte que tenen els traductors professionals a l'hora de traduir textos rics en vocabulari i en estructures complexes. En acabar, van poder comparar els seus textos amb les traduccions reals.

La traducció ha tornat a l'aula de llengua estrangera com una metodologia que ajuda l'alumnat a aprofitar el coneixement de les seves llengües maternes per aprendre'n de noves. La traducció és una eina a través de la qual els alumnes poden descobrir nous aspectes de l'idioma que estan aprenent i els motiva a explorar maneres diferents d'expressar una mateixa idea en diverses llengües. A continuació, trobareu la versió original del text, en català, i les traduccions a l'anglès fetes per una traductora professional i per un alumne de batxillerat.

Text original de Joan Triadú

Quan hi vaig ser, ja tenien unes nenes que es divertien jugant amb mi. Parlaven català

amb l'àvia i a estones amb la mare, quan no volien que el pare les entengués. Van explicar-me com se n'havien sortit, de la invasió de l'any 1944, ficats en unes mines de la vora, mentre el cel era cobert d'avions i les tropes passaven per allà mateix. Vaig anar a visitar una cosina casada, a Sion, que amb el seu marit feien de conserges del castell. Vaig estar molt content de retrobar-los, tan diferents, en el fons més ben situats que a Ribes de Freser. Des d'allà, enmig d'abraçades i de llàgrimes, van acompanyar-me a l'express que havia d'agafar per tornar a París, recollir les maletes i emprendre l'anada cap a la costa.

Traducció d'una traductora professional

When I was there, they already had several daughters who had fun playing with me. They spoke Catalan with their grandmother and at times with their mother, when she didn't want their father to understand them. They told me how they had escaped from the 1944 invasion by hiding in the nearby mines as the sky was filled with aircraft and the troops were marching past them. I went to visit a married cousin in Sion who worked as a concierge at the castle with her husband. I was very happy to see them again in such different circumstances and ultimately much better off than in Ribes de Freser. In a shower of hugs and tears, they accompanied me to the express I had to take to

get back to Paris, collect my suitcases and embark on the journey towards the coast.

Traducció d'alumne de batxillerat

When I went there, they already had some girls having fun playing with me. They spoke Catalan with their grandmother and at times with their mother, when they did not want their father to understand them. They told me how they got out of the 1944 invasion, stuck in a nearby mine, while the sky was covered with planes and the troops were passing by. I went to visit a married cousin in Zion, who and her husband were janitors of the castle. I was so happy to be able to see them again, so changed, in the end better settled than at Ribes de Freser. From there, between hugs and tears of joy, they accompanied me to the train I had to get on to return to Paris, picked up the luggage and overtook our way to the coast.

Treball de traducció de *Memòries d'un segle d'or* de Joan Triadú de l'alumnat de segon de batxillerat del nivell C2

Escoles

De la sardana al jazz

Actuació del quintet durant l'homenatge a Joan Triadú organitzat per l'escola Virtèlia, abril 2022

Jordi Ruiz
Director

Una de les fites que s'havien programat arran dels cent anys del naixement de Joan Triadú va ser l'homenatge que es va dur a terme a la seva vila natal de Ribes de Freser el dia que es commemorava el centenari del seu naixement.

El 30 de juliol de 2021 hi havia programats diversos actes, entre els quals destaquen un acte institucional a la seu de l'Ajuntament, la inauguració de l'exposició "A dins de classe soc feliç...", l'exposició literària "Joan Triadú a la ciutat dels llibres" i l'estrena de la sardana *100 Anys de Joan Triadú*, composta per Ivan Joanals.

Tan bon punt es va saber que hi hauria aquesta estrena, a l'escola Virtèlia vam proposar fer una intervenció musical partint del text musical d'Ivan Joanals, que d'altra banda està pensat, com no podia ser d'una altra manera, amb una instrumentació per a cobla (flabiol i tamborí, dues tenores, dos tibles, dues trompetes, trombó, dos fiscorns i contrabaix).

Així doncs, ens vam posar en contacte amb el compositor per obtenir la partitura original i escoltar la gravació del dia de l'estrena a Ribes, per tal de fer-nos una idea de les possibilitats que tenia la parti-

tura per adaptar-la a un grup més petit, tipus quintet o sextet, amb la intenció de fer una versió adaptada a la instrumentació de què podíem disposar a l'escola, és a dir: una versió amb instruments que no són específicament per als que havia estat escrita aquesta partitura.

En el procés d'adaptació es van tenir en compte dues premisses: la primera és que qualsevol adaptació no hauria de perdre el sentit rítmic que caracteritza una sardana, en especial els salts llargs, i la segona és que les intervencions melòdiques dels instruments de

la cobla no es veiessin deformades per la tímbrica (els instruments) generada per la composició del grup que l’hauria d’interpretar.

Un cop fetes aquestes consideracions, es decideix que el grup es formarà amb bateria, baix elèctric, piano, clarinet i saxo tenor, una formació radicalment diferent del que s’espera en una cobla i per tant també igualment amb una sonoritat radical. Alhora, aquesta formació ens permet interpretar altres músiques d’estil jazzístic, que en el seu moment, com veurem més endavant, ens serà útil per completar l’homenatge a la figura de Joan Triadú que estàvem preparant per al nostre concert de primavera.

Arran de la lectura del llibre *Dies de memòria (1938-1940): diari d’un mestre adolescent*, quadern de les seves impressions i del compromís que va haver d’assolir quan als 16 anys va haver d’anar a fer classes a una escola de Granollers, vam descobrir en una de les pàgines el seu interès pel Jazz, que ell escoltava mitjançant un vell aparell de ràdio als vespres, intentant connectar amb la BBC o bé amb France Radio, per

escoltar el grup Le Hot Club, que aleshores emetien música de compositors com Benny Goodman o Jimmy Dorsey, tots dos grans figures del jazz dels anys trenta i quaranta.

Gràcies a la descoberta d’aquest interès, també vam afegir al concert homenatge dues peces de jazz de l’època que els dos compositors abans esmentats interpretaven habitualment amb les seves orquestres.

Per fer realitat aquest quintet vam comptar amb el personal docent de Virtèlia, que en tot moment es van mostrar entusiasmats amb la idea de la transformació de la sardana i la possibilitat de fer un concert amb l’ampliació de les peces del repertori del jazz que ell probablement escoltava a l’època.

Ja durant els assajos es va veure que la transcripció i l’escriptura feta a compàs 2/4, que és l’habitual en una sardana, no era operativa per a un quintet com el nostre, motiu pel qual es va haver de passar a compàs 4/4, per fer més entenedores les diferents parts, i a més a més ens permetia obrir una de les seccions de

la nova partitura a la possibilitat que els solistes poguessin fer una improvisació.

Finalment el dia 28 d’abril es va interpretar l’arranjament a l’auditori de la ICCIC, a més a més de dos estàndards de jazz dels anys trenta: *I Got Rhythm*, de George Gershwin, i *Stompi’n at the Savoy*, d’Edgar Sampson.

Els nostres intèrprets van ser: Yeray Marrero, bateria; Jordi Ruiz, baix elèctric; Samuel Alonso, piano; Mario Vallés, clarinet en si bemoll, i Jaume Ferrer, saxo tenor.

La versió a quintet és una adaptació més jazzística, però sense perdre l’esperit de l’obra original, com hem comentat més amunt.

Per escoltar-la, podeu escanejar aquest codi QR:

Persones (Alumni)

Antic alumne? No sé com

Carles Torner

Escriptor català que ha conreat la poesia, l’assaig i la narrativa. Doctor en Ciències de l’Educació per la Universitat de París VIII. Des del 2010 exerceix com a docent a la Facultat de Comunicació de la Universitat Blanquerna

Quan vaig rebre la petició d’un text per a *Segell* sobre el meu mestre, Joan Triadú, vaig respondre que no escriuria l’article per una raó indefugible:

«Benvolguda Susanna,

T’agraeixo la proposta, però haig d’aclarir un petit malentès: jo no he estat mai alumne de Joan Triadú. Pel fet de tenir bons amics que van estudiar al CIC (Jaume Subirana, Oriol Izquierdo i d’altres), i d’haver estat després amic d’antics professors com Montserrat Abelló, en diverses ocasions ell em va parlar com si jo fos antic alumne. A mi em feia gràcia la confusió, perquè sempre vaig apreciar-lo (i sens dubte alguna cosa em va transmetre, si més no a través dels meus amics). Per això no vaig insistir mai a desfer el malentès.»

La Susanna em va respondre: «Doncs quin malentès més durador! Perquè sàpigues que molta gent de l’entorn

de Joan Triadú el tenia per ben cert!» I, entremaliada, em convidà a explicar-ho.

Així que només em queda transportar-me als meus setze anys, per exemple ara que el Jordi Sarsanedas acaba la classe on m’ha fet recitar Baudelaire (era el meu professor de Literatura Francesa a Aula). O no, millor: és el dia que el Sarsa ha fet venir un poeta amic seu perquè hi parléssim, en Joan Brossa, que m’ha deixat amb la imaginació incendiada, meravellat, noquejat. **És poca cosa dir que aquests tres —Sarsanedas, Brossa, Triadú— ens van donar la llengua.** Cal dir també que ens van donar aquesta llengua amb aquesta abradora tradició que ens dona forma en cada pensament.

Així doncs, amb la tradició en flames, surto de classe, m’afanyo a anar a buscar la bici, pedalo amb ganes tot baixant de la muntanya, travesso Sarrià, enfilo la Via Augusta i m’aturo davant del CIC, on ja m’esperen les amigues i els amics.

I just en aquell moment surt per la porta en Joan Triadú i jo me’l miro amb tímidesa i sense encara imaginar que vindrà el dia que m’hauré sentit jo també alumne, potser deixeble, en tot cas baula, baula enllaçada, baula d’una antiquíssima cadena de gràcia acumulada que m’obre els braços, m’abraça i em permet obrir-los al futur mirant enrere. Trobant-me a mi mateix regraciant-lo. No sé com.

Persones (Alumni)

L'avi Joan

Eulàlia Triadú Galí

Neta de Joan Triadú, és mestra d'educació primària i exalumna del Thau Sant Cugat i del CiC Batxillerats. Actualment treballa de mestra de cinquè de primària a una escola d'immersió (Spanish Immersion) als Estats Units (Dakota del Sud)

Recordo que, quan era petita, se'm feia molt estrany que la gent parlés de l'avi com "el senyor Triadú". Per a mi aquest nom feia que l'avi semblés una persona seriosa i distant o, simplement, una altra persona. Perquè el fet és que "l'avi Joan", el *meu* avi Joan, no n'era gens, de seriós o distant. Els millors records que tinc de l'avi van acompanyats de molts i molts somriures. Un dels records més vius que tinc amb l'avi és de passar hores i hores jugant a futbol al passadís del seu pis de Riera de Cassoles. Els avis guardaven una mena de pilota vella feta de drap, quasi sense aire, dins de l'armari de les joguines. Recordo que el primer que feia quan arribava a casa els avis era córrer cap a l'armari i demanar a l'avi si podíem "fer xuts". Imagineu-vos el passadís més estret i carregat de llibres a banda i banda que hagueu vist mai: aquest era el nostre camp. Cadascú es posava a una punta del passadís i vingia a xutar. Jo no me'n cansava mai, però arribava un punt en què passava una de dues: o es trencava alguna cosa, o els pares em deien que deixés descansar una mica el pobre avi. Si hagués estat per mi... m'hi hauria passat dies jugant a "fer xuts"!

L'avi tenia molta energia, sobretot quan es tractava de fer bromes i treure de polleguera la família amb el seu humor enginyós. Quan hi penso, sembla que l'activitat preferida de l'avi era prendre el pèl als nets, als fills i a l'àvia. Bé, l'àvia no se'l deixava prendre, el pèl, però ens fèiem farts de riure només de veure'ls en acció. Quina paciència, l'àvia Pilar! L'avi no només gaudia prenent-nos el pèl i fent-nos enfadar, sinó que a més era divertit de molestar. Recordo que, quan estava assegut mirant la televisió, m'agradava molestar-lo amagant-me darrere el sofà i bufant-li els pocs cabells que li quedaven al cap. L'avi, òbviament, sabia que era jo qui ho feia, però ell feia com si res fins que, al final, m'agafava per sorpresa i s'hi tornava amb l'atac més odiat entre els nets i netes: es llepava el dit i ens perseguia per casa intentant-nos tocar. Quin riure!

Quan no jugàvem a pilota o ens preniem el pèl, explicàvem contes. **L'avi era un gran lector de contes, d'aquells que fan que t'oblidis d'on ets i qui ets, dels que et fan viatjar dins del llibre i perdre el món de vista per uns minuts.** El conte que més m'agradava que em

llegís era *El lleó feliç* de Louise Fatio i Roger Duvoisin. Potser me'l va arribar a llegir cent vegades, però jo no me'n cansava mai. L'avi hi posava veus, sons i un munt de teatre i, un cop acabat, tornàvem a començar! I el millor és que ell semblava gaudir-ho tant com jo.

Intervenció d'Eulàlia Triadú Galí a la inauguració de l'Any Triadú a la FPCEE Blanquerna-URL, novembre 2021

Persones (Alumni)

El bri de l'esperança

Josep Maria Casasús i Guri

Periodista. Catedràtic emèrit a la Universitat Pompeu Fabra. Membre emèrit de l'Institut d'Estudis Catalans. Creu de Sant Jordi. Doctor *honoris causa* per la Universitat de Girona. Responsable des de fa deu anys de la secció diària "Abans d'ara" al diari Ara

Llegir o escoltar Joan Triadú era formar-se en la disciplina cívica del rigor, l'equitat i l'ètica; i alhora en la disciplina de la tenacitat en l'estudi i de la confiança en la recompensa íntima i intangible pel treball que es fa amb honradesa i a consciència. Quan encara no ens coneixíem ja m'esperonà indirectament en una primeria a llegir els nostres clàssics. Tenia catorze anys i em motivava llavors ser poeta. El seu assaig *La poesia segons Carles Riba* –que m'havia comprat el meu pare un dia de Sant Jordi– em revelà la complexitat de l'ofici, i em motivà a maldar en l'estudi per reeixir-hi si algun dia decidia abraçar-m'hi.

Anys després Triadú em va fer alumne de la gairebé llegendària Escola de Periodisme de l'Església, que ell acollia al CICEF. "El periodisme acurat no és massa diferent de la poesia. L'article breu pot ser un sonet: una forma única, exacta, acabada", em digué en saber que m'abellien les feines d'escriure, si més no als diaris.

En aquell centre vaig ser delegat de curs. La nostra promoció, en graduar-se l'any 1967, trià el nom de Régis Debray, el *normalien* i periodista francès que havia entrevistat el Che Guevara a la selva de

Bolívia. El Ministeri que donava els títols de periodista estigué a punt de tancar l'Escola. En aquella crisi, Triadú va fer costat als estudiants junt amb el director de l'Escola, Joan Alemany, un sacerdot entusiasta i també esperançat, com tots els qui com ells protegien aquell centre que formava ciutadans-periodistes en els valors de la llibertat, la justícia, la veritat i la catalanitat. En el patronat, en el professorat i entre l'alumnat hi havia gent de tots els partits polítics –llavors clandestins– i de totes les sensibilitats democràtiques. Era una escola de tolerància cívica aquella que acomboiava Triadú.

Dono fe de l'esperit obert i sense prejudicis de Triadú. Ho vaig tornar a experimentar quan vaig ingressar a l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1990 i Triadú em va nomenar secretari del Consell de Govern de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, que ell presidia.

En moments incerts o davant de reptes aclaparadors, Triadú assenyalava el bri de l'esperança. Recordava aquestes paraules del seu mestre Carles Riba que encapçalen el llibre que em guià en els anys de modest aprenent d'escriptor: "Abans de parlar, haver vist,

realment vist; haver viscut, intensament viscut, en plenitud de gràcia i de risc; haver sentit, apassionadament sentit, no sé si en el cap o en el cor, però en aquell moll profund de nosaltres mateixos on passat, present i futur componen llurs figures en una sola actualitat de destí, la consciència de la qual tendeix contínuament a sortir de la seva penombra per prendre signe i forma en paraules."

Em vaig assabentar de la mort de Joan Triadú durant un viatge pel Pròxim Orient. En l'itinerari per Transjordània em fou avinent trobar ocasions per recordar Joan Triadú amb franca gratitud. La més emotiva, al Mont Nébo, on una comunitat franciscana custodia el memorial de Moisès davant la terra promesa, la terra de l'esperança física o espiritual que sempre ha mogut tots els pobles sofrents. Una de les iniciatives perdurables de Triadú, l'Escola Thau, evoca l'esperit franciscà de servei després i optimista. Thau és l'última lletra de l'alfabet hebraic, símbol de sant Francesc. Una última lletra que no és un final de trajecte. Per a un pedagog, com era ell, tot final és l'inici d'una nova etapa.

Persones (Alumni)

“Recordo molt el senyor Triadú”

Martí Aragonès Triadú llegeix “Un somni meravellós”, el seu poema guanyador als Jocs Florals de Thau Barcelona, sota l’atenta mirada de Joan Triadú (el seu avi) i Teresa Triadú (la seva mare), abril 1993

Martí Aragonès Triadú

Net de Joan Triadú, és exalumne de Thau Barcelona i del CIC Batxillerats. És llicenciat en Comunicació Audiovisual i actualment és responsable de comunicació de la Confederació de Penyes del FC Barcelona

Generalment, des del punt de vista d’un alumne, el contacte directe amb el director del centre on estudia no sol associar-se a res de bo. No en va, no deixa de ser una figura d’autoritat que imposa respecte, o que, a vegades, també pot empènyer a un cert desafiament. Que aquesta figura resulti ser el teu avi, i que aquests alumnes siguin els companys amb qui comparteixes classes i esbarjos no semblaria, doncs, una posició gaire agraïda. Però la realitat m’ha dit el contrari, una vegada i una altra.

D’una banda, parlo dels meus records com a alumne de l’Escola Thau. I probablement en soc més conscient ara que llavors, quan veia amb tota la naturalitat del món com la presència de l’avi era rebuda amb un somriure per la majoria de nens i nenes de l’escola. Recordo que a tots els agradava parlar-hi, mostrar-li alguna cosa o simplement explicar-li què havien fet aquell dia a classe.

Però també parlo, i amb especial èmfasi, del que m’he trobat després. De tots els contactes amb exalumnes, sobretot els

inesperats o casuals, on l’aparició de l’Escola Thau a la conversa desemboca en una mateixa frase: “Recordo molt el senyor Triadú.” I penso que **segurament parlo amb aquell nen o nena que un dia es deuria acostar a l’avi per explicar-li alguna cosa**. I ell s’ho deuria escoltar atentament. I deuria fer alguna broma que deixaria aquell nen o nena amb un somriure a la boca.

És el mateix somriure amb què ara em diuen aquest “Recordo molt el senyor Triadú”. I això que ell era el director.

Persones (Alumni)

L’estímul creatiu

Joan Triadú a l’Escola Thau Barcelona, en l’acte de reconeixement de la concessió del Premi d’Honor de les Lletres Catalanes

Antoni Rubió Guilleumas

Coordinador de llengua de primària i professor de Llengua Castellana al cicle superior de primària de l’Escola Thau de Barcelona

Més enllà de l’autoritat que li conferien els seus càrrecs de direcció dins de la Institució i de l’Escola Thau mateix, ens preguntàvem d’on provenia la soltesa i l’aplom amb què Joan Triadú actuava en les reunions deliberadores del jurat dels jocs florals escolars. És cert que als nostres ulls era un personatge aureolat, del prestigi que li conferia la seva pública activitat de crític literari. El sabíem també un professor de literatura sempre recordat pels seus alumnes. Però això no era prou. Fins i tot, tocant més a la poesia, alguns teníem notícia de la seva famosa *Antologia de la poesia catalana*

1900-1950, reeditada de poc, el 1981, “llibre modèlic” en paraules de Salvador Espriu, el prologuista. Explicaria això la diàfana claredat amb què, sense temor d’expressar el que pensava, posava en evidència els valors dels textos que considerava que mereixien ser premiats? Sí, però no; hi havia molt d’adaptació a un hàbitat que per a nosaltres era força inhòspit: el jurat.

Triadú havia estat al darrere de múltiples certàmens literaris i, disciplinadament, havia pres també part, com a secretari, com a president, en els jurats

que decidien, el mateix que a l’escola amb els infants poetes, els escriptors que havien de premiar. Què podríem dir del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs, de la participació de Triadú en els Jocs Florals de la Llengua Catalana a l’exili, del Premi Sant Jordi de Novel·la i de tants altres certàmens que seria prolix enumerar? Amb Triadú, però, aquesta responsabilitat de decidir, que és d’entrada ingrata per a qui se sap poc capacitat per fer-ho, esdevenia sempre enriquidora i instructiva. I no s’exhauria en la mera decisió: era sempre l’estímul perquè altres escrivissin.

Persones (Alumni)

Records i anècdotes

Maria Sala i Balmes

Mestra i filòloga. Dona classes de Llengua i Literatura Catalana a secundària i és tutora d'un grup de primer d'ESO a l'Escola Thau de Barcelona

Quan penso en el senyor Triadú, que és com l'anomenàvem, em venen al cap dues paraules: tendresa i exigència. Tendresa envers els alumnes de l'escola, exigència per l'ús correcte de la llengua i per la seva estimació per la literatura. Les anècdotes i els records que tinc ho fan palès.

Quan va entrevistar-me per veure si m'admetia a l'escola, tenia a les mans el meu currículum. Jo mesurava molt bé les respostes per no fer incorreccions lingüístiques i crec que a ell li agradava el meu accent de la Plana de Vic. Quan ja estava a punt de marxar i creia que només quedava una encaixada de mans i un "passi-ho bé i moltes gràcies per haver-me atès" va etzibar: "El teu currículum està molt bé, però hi ha una falta d'ortografia. Has escrit "Folgaroles" amb a i va amb e."

Amb aquest comentari, vaig tenir clar que, si m'acceptaven com a mestra, havia de filar molt prim a l'hora d'escriure i d'expressar-me en la nostra llengua.

Els primers anys de treballar a l'escola, a la tarda, estudiava filologia catalana. De tant en tant, li preguntava si em podia deixar alguna novel·la o assaig que no

trojava. El senyor Triadú, al cap d'un o dos dies a tot estirar, me'l portava. A més a més, aprofitava per fer-me "una petita introducció" de l'autor o del llibre, cosa que jo agraïa molt. En alguna ocasió me'ls havia regalat perquè em deia que

“Si m’acceptaven com a mestra, havia de filar molt prim a l’hora d’escriure i d’expressar-me en la nostra llengua”

en tenia algun altre exemplar. Conservo, per exemple, *Del pròxim Orient 1935-1936*, un recull d'articles de Josep Carner.

El segon any que exercia de mestra a primer d'educació primària hi havia al meu grup un nen molt trapella que s'havia incorporat aquell curs a l'escola i tenia uns hàbits molt diferents de la resta d'alumnes de la classe. Un dia, va agafar el fang que estàvem treballant, el va llançar amb força i el va empastar al sostre davant l'estupefacció de tothom. Aquest fet fou l'inici d'una colla de "malifetes" que, davant la meva impotència, varen derivar a fer visites amb el petit al despatx del senyor Triadú. Quan ja hi havia anat dos o tres cops, em va dir: "Mira, Maria, millor que no me'l portis més. Ara ja m'ha agafat confiança i m'obre els calaixos, m'apuja i m'abaixa les cortines i, fins i tot, troba divertit venir al meu despatx. Ja no l'impressiona venir a veure'm!" Vàrem riure tots dos i vaig haver de fer servir altres estratègies.

Amb el pas dels anys, agraieixo el rigor i el compromís que, com a director de l'escola, em va transmetre per la feina ben feta i per treballar sent conseqüent amb els principis que sostenen la nostra institució.

Persones (Alumni)

Fer-se gran amb l'escola

Jesús Diego

Mestre i exdirector de les escoles Thau Barcelona i Thau Sant Cugat

De la revista *Segell* m'han demanat una breu col·laboració per explicar algun record o anècdota personal de Joan Triadú, en el marc de la celebració del centenari del seu naixement. El vaig conèixer i vaig treballar-hi des del meu primer any d'entrada a l'escola, aleshores ubicada a Doctor Roux i al carrer Anglès, fins al moment de la seva jubilació. Com podeu endevinar pel títol, un coneixement intens i prolongat.

Pot semblar mentida, però no és fàcil aconseguir l'encàrrec d'escriure unes quantes ratlles sobre una persona de qui ja s'han dit tantes coses amb motiu del centenari. Sembla gairebé impossible, llevat de recordar algunes vivències sobre la seva faceta més personal i humana, ja que tothom que hagi seguit mínimament els actes que s'han programat durant l'Any Triadú ha pogut conèixer els seus perfils com a mestre, pedagog, crític literari o escriptor. Així és que jo **us explicaré uns quants records sobre la persona al costat de la qual em vaig anar fent gran i vaig anar aprenent com a mestre i col·laborador seu.**

I quan dic que jo em vaig anar fent gran i vaig créixer amb l'escola és perquè jo hi vaig començar a treballar i exercir

amb dinou anys el curs 1970-1971, que "Déu n'hi do a poc a poc el temps com vola".¹ Vaig tenir un acolliment per part de l'equip de mestres i la direcció de l'escola molt bo, com no podria ser d'una altra manera, perquè aquest ha estat sempre el tarannà de Thau. Això no obstant, la meva primera preocupació en estrenar-me com a mestre era si els meus primers alumnes, els dofins, m'entendrien. Jo provenia del Baix Ebre, de Tortosa, mai no havia estat escolaritzat en català, vaig cursar el magisteri a Saragossa i per tant aterrava a una escola en la qual, ja des de l'any 1963, un dels seus principis educatius era el català com a llengua vehicular d'aprenentatge i de cultura. Per a mi representava el que després vam conèixer com una immersió. Per tant, la comunicació amb els meus primers alumnes va ser amb la llengua vernacle que jo havia après de la meva mare i del carrer. "Got", "granera", "poal", etc., paraules desconegudes que feien que la majoria d'alumnes em mirassin amb cares estranyes, i jo sovint m'havia d'esforçar per imposter uns mots més a l'abast d'aquells *xiquets i xiquetes*. Preocupació que es va esvaïr

aviat quan en Joan em va dir que no hi patís, que l'aprenentatge era compartit, ells aprenien de mi i jo d'ells, i que el fet que la meua parla fos diferent no feia res més que enriquir-ne la seva. Em va fer sentir tranquil i vaig continuar exercint amb més confiança.

Això no va obstar perquè durant tota la seva vida en Joan Triadú posés a l'abast del professorat la formació permanent per millorar l'aprenentatge del català. Era evident i érem conscients que els mestres no podien ser uns mers transmissors de coneixements i de cultura sinó que també, sobretot, havien d'escriure i parlar amb correcció normativa. Els cursos de *reciclatge*, tal com s'anomenaven als anys setanta, eren una constant tant des de dins de l'escola com des de fora.

Quan al cap d'un parell d'anys d'haver començat a treballar a l'escola vaig haver de fer un parèntesi forçat perquè em van destinar a Ceuta a fer el servei militar, quina va ser la meua sorpresa que al cap de poc temps rebia una carta del meu director en la qual em deia que seguien comptant amb mi i m'explicava com s'iniciava la construcció de la nova Escola Thau a la carretera d'Esplugues.

¹ Expressió del mateix Joan Triadú extreta de la cançó del 25è aniversari de l'escola.

Joan Triadú i Jesús Diego

Nota manuscrita de Joan Triadú a Jesús Diego

Era l'any 1973 i, lluny de casa i en una situació d'enyorança, la meua màxima preocupació era que la institució em guardés la plaça de mestre i jo em pogués tornar a reincorporar passat aquell parèntesi obligat. Un altre cop em va fer sentir *confiat*, perquè sabia que comptava amb mi.

M'explicava els progressos constructius, les fases amb les quals es portaria a terme el trasllat, el *goig* que li havia fet des de signar el contracte amb l'empresa constructora fins a la redacció del cartell que s'hi havia d'instal·lar al bell mig del solar anunciant el que s'hi feia i quan era prevista la inauguració. Em deia que em tindria informat de tota la logística que aquell curs 1973-1974 s'aniria preparant per al gran trasllat del curs següent, cosa de la qual també m'anava informant l'estimat Joaquim Vilà, aleshores coordinador. **Així és que l'un i l'altre, Joan i Joaquim, em van tornar un altre cop la tranquil·litat que jo necessitava. Gràcies a tots dos.**

La relació epistolar, si es pot dir així, es va mantenir durant molts anys, sobretot en els moments de crisi o desavinença, que també hi van ser, perquè tant a ell com a mi ens agradava i necessitàvem deixar constància de les nostres opinions per poder-ne parlar assossegadament quan ens convingués. Durant la meua llarga etapa de director, primer d'EGB i més

tard de tota l'escola, **la nostra relació es va basar en el que jo més tard vaig anomenar i després aplicar als equips directius, les tres ces: compromís, confiança i complicitat.**

Compromís amb el projecte institucional sense fissures. Catalanitat, confessionalitat, pedagogia activa i obertura social, elements en els quals es va basar la creació de l'escola l'any 1963, poden, i de fet ha de ser així, ser actualitzats i adaptats als temps actuals, cosa que no està renyida amb la seva validesa com a principis inspiradors del projecte. La *confiança* amb la reciprocitat entre les persones, tan necessària sobretot en l'àmbit professional, i que si s'estén al personal no li fa cap mal, ans al contrari. Cal tenir sempre present quan s'està fent de mestre i quan s'està fent escola. Es fa escola quan el projecte és col·lectiu i es té el convenciment que aquesta manera de fer deixarà empremta en el futur. I la complicitat, encara que sembli innecessària, es basa en el fet d'assumir totes les decisions que es prenen en un equip sense arronsar-se d'espatlles davant tercers, i és imprescindible per a la credibilitat del projecte. Poder gaudir d'aquestes tres condicions és un *goig* gairebé *voluptuós*, com deia ell quan va redactar el cartell que anunciava la construcció de l'escola l'any 1974.

A Thau vaig fer de mestre des del curs 1970-1971 i de director a partir del curs

1987-1988, quan l'escola va celebrar el 25è aniversari. Aquesta responsabilitat, que vaig exercir gairebé sempre de manera col·legiada amb en Joan Triadú, es va prolongar fins al curs 2003-2004, en què l'aleshores director general Enric Masllorens em va demanar que assumís la Secretaria Adjunta a la Direcció General de la ICCIC.

Va ser també durant aquest llarg període de treball conjunt que es va crear l'Escola Thau de Sant Cugat, que va obrir les portes el curs 1996-1997. La inauguració oficial va ser el dissabte 11 de gener d'aquell mateix curs. El meu caràcter sempre m'ha fet defugir els protocols, tant és així que aquell dia en Joan i jo no vam coincidir gaire i no ens vam fer cap comentari. El protagonisme era per als pares que ens havien fet confiança, per a la direcció de l'escola, els primers mestres, les autoritats, etc.

El dilluns següent, en arribar a l'escola i per sorpresa meua, em vaig trobar al damunt de la taula un sobre que contenia el full del calendari del dia, un trosset de la cinta, el seu exlibris i un breu text que deia: "Jesús, ens partim la cinta." Em vaig sentir reconegut i satisfet. Encara la guardo.

La nostra relació s'inspirava en la pedagogia del detall. I, d'això, ell en sabia un niu.

Persones (Alumni)

Referents comuns

Carles Duarte i Montserrat

Poeta i lingüista català. Té una quarantena de poemaris publicats. L'any 2014 va rebre el Premi Ramon Fuster per la seva trajectòria cívica, cultural i literària. Actualment és el director general de la Institució Cultural del CIC.

Vaig néixer l'any de la mort de Carles Riba, el 1959. No vaig, doncs, poder conèixer personalment el principal referent intel·lectual de Joan Triadú, però Triadú sentia un profund respecte pels meus grans mestres en la filologia i les humanitats. D'una banda, vaig ser alumne i un estret col·laborador d'Antoni M. Badia i Margarit, amb qui Triadú va coincidir a Virtèlia, una institució del catalanisme resistent d'arrels cristianes. De l'altra, entre 1979 i 1989 vaig ser al costat de Joan Coromines en l'elaboració del *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*. I Joan Coromines i Carles Riba havien estat col·legues a les aules de la Universitat Autònoma de Barcelona de l'època republicana.

La meua producció poètica, que remet als fonaments culturals de la Mediterrània –la Bíblia, l'antic Egipte, l'univers fenici, els presocràtics, Plotí, Ovidi–, m'acostava a Joan Triadú, que va estudiar Filologia Clàssica i que exigia de

la literatura, com Carles Riba, ambició i densitat cultural. L'afinitat era, doncs, natural, i els vincles que vam mantenir van ser sempre estimulants i enriquidors. Vam compartir converses i alguna sessió sobre el cànon literari a Cantoni-gròs, però també correspondència. I va tenir l'amabilitat generosa d'escriure un pròleg per al meu llibre *Khepri*, que amb

Ra i Atum configura la triple representació del Sol en moments successius del dia dins la mitologia egípcia.

Per a mi i per al gruix de la meua generació Joan Triadú era, a més, el màxim exponent de dignitat i de compromís indefallent, des del CIC i des d'Òmnium, amb la llengua i amb el país.

Intervenció de Carles Duarte a la inauguració de l'Any Triadú a la FPCEE Blanquerna-URL, novembre 2021

Persones (Alumni)

Goig i privilegi

Joan Triadú a l'Escola Thau Barcelona, abril 2010

M. H. Joan Rigol i Roig

Doctor en Teologia i en Filosofia, pensador i polític. Va ser coordinador de batxillerat de l'Escola Thau. Conseller de Treball (1980-1984) i de Cultura (1984-1985). President del Parlament de Catalunya (1999-2003).

Els qui hem compartit responsabilitat amb el senyor Triadú el recordem com una personalitat radicalment compromesa amb Catalunya. El seu sentit de la política es confon amb una actitud de civisme actiu. Aquest compromís es concreta d'una manera especial en la defensa i l'enfortiment de la nostra llengua: classes de català durant la dictadura, organització de professors de català, crític literari de referència. La seva dedicació exemplar a la qualitat educativa, concretada en les responsabilitats a la ICCIC i a l'Escola Thau. En tots aquests llocs es reflecteix una personalitat feta de conviccions humanistes i transcendents.

Vaig col·laborar en les seves responsabilitats educatives en la secció de batxillerat de l'escola Thau, en les classes de Religió i en la coordinació del batxillerat, promo-

vent un equip de professors ben cohesionat. L'inici d'aquesta etapa educativa implicà a l'escola un canvi significatiu: els alumnes que començaven el batxillerat s'havien d'adequar a una metodologia més regularitzada. Això comportà una crisi interna, ja que significava un cert canvi d'estil referit a la secció de primària, més acomodada a la condició infantil. Vaig fer costat al senyor Triadú en aquest pas cap a la maduresa dels nostres alumnes.

El recordo amb un caràcter fort i alhora molt humà. Tenia un gran sentit de l'humor i de la ironia. Quan jo vaig fer el pas cap a "l'estat laical" vaig trobar en ell l'ajuda, filla del seu sentit d'humanitat. Tinc per ell un sentiment d'agraïment. I en aquell temps de dictadura compartíem complicitats de clandestinitat.

En una etapa posterior, quan vaig ser nomenat conseller de Cultura de la Generalitat, vaig creure que el Departament de Cultura no era una simple conselleria de gestió cultural sinó que representava un eix vertebrador fonamental de la nostra nació. Per això vaig promoure un Consell de Cultura format per persones intel·lectuals de prestigi reconegut. I no hi podia faltar el senyor Triadú. La iniciativa no va prosperar, fruit de l'asfíxia financera de la Generalitat d'aquell temps. Per a mi va ser una nova ocasió de compartir amb el senyor Triadú.

Va ser un goig i un privilegi treballar al seu costat. Fer memòria durant aquest any que li hem dedicat de la seva personalitat cultural, educativa i cívica, és una lliçó vivent i necessària per al nostre país.

Educació, societat i valors

L'Any Joan Triadú a Blanquerna

Jordi Riera Romaní

Degà de la FPCEE Blanquerna-URL

Imma Gómez Pallarès

Comissària de l'Any Triadú a la FPCEE

El passat 24 de novembre vam celebrar l'acte inaugural de la commemoració de l'Any Triadú a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull. En aquesta jornada, adreçada a tota la comunitat universitària, es va presentar l'exposició "A dins de classe soc feliç..."; a càrrec de Teresa Triadú; es va dictar la conferència "Aproximació a la figura pedagògica de Joan Triadú", a càrrec d'Imma Gómez Pallarès, i es van llegir i comentar diverses citacions de textos pedagògics de Joan Triadú. Aquest espai va ser moderat per Mar Esteve, i es va comptar amb la col·laboració de Mercè Cols, Carles Duarte, Anna Pagès, Francesc Riera, Rosa Soler, Eulàlia Triadú i Guillem Turró.

Aquest acte és el primer dels actes de reconeixement al doctor Joan Triadú que es faran a Blanquerna durant aquest

curs acadèmic, que es manifestarà en tot un seguit d'actuacions, actes acadèmics i exposicions que permetran apropar i conèixer la seva figura als estudiants universitaris. Entre d'altres, les exposicions "Joan Triadú a la ciutat dels llibres" i l'esmentada "A dins de classe soc feliç..."; la convocatòria del Premi de Poesia Joan Triadú i l'espectacle *El crit i el criteri*, a càrrec del poeta Josep Pedrals, a partir de la selecció de poemes feta per Joan Triadú, ambdós esdeveniments en el marc dels premis literaris de Sant Jordi; la lectura dels estudiants dels graus d'Educació de *Dies de memòria 1938-1940*, i l'espectacle posterior de la lectura dramatitzada del dietari, a càrrec de Cos de Lletra. L'Any Triadú a la Facultat es clourà amb una taula rodona per rememorar el doctorat *honoris causa* del doctor Triadú, primer de la Universitat Ramon Llull. Hi participaran: Josep Gallifa, Jordi Riera i Joaquim Triadú, i es llegiran fragments

del seu discurs mentre es visualitzaran fotos de l'acte. En acabat, es comptarà amb l'actuació *Llegir/sentir Tri-a-dú*, amb guió de David Paloma. El degà i la família Triadú tancaran l'acte i donaran pas al sopar "literari" de cloenda, que tindrà lloc a la mateixa Facultat.

Joan Triadú va excel·lir com a pedagog, activista cultural i crític literari. En els tres camps va ser una figura cabdal, però permeteu-nos canviar l'ordre amb què sovint el presenten, amb tota la intencionalitat.

Joan Triadú, en primer lloc, PEDAGOG... Potser la faceta que va passar més desapercebuda públicament; potser, però, la que més empremta haurà deixat, gràcies a tots els infants i joves que han crescut amb el seu acompanyament; mercès també a la seva manera d'entendre l'educació i el lideratge dels equips de mestres. Una mirada que sempre va ser

Intervenció de Jordi Riera a la inauguració de l'Any Triadú a la FPCEE Blanquerna-URL. Al seu costat, Imma Gómez Pallarès i Teresa Triadú, novembre 2021

molt avançada al seu temps i que encara avui segueix vigent i continua sent innovadora i arrelada a unes bases i unes conviccions molt sòlides.

El lligam de Joan Triadú amb Blanquerna ve de molt lluny, dels vincles inicials i continuats de la Institució Cultural del CIC amb Blanquerna, que culminen, com hem esmentat, quan se li atorga el primer doctorat honoris causa de la Universitat Ramon Llull l'any 1988, proposat per la Facultat, ara fa 24 anys. El doctorat va representar el reconeixement de la comunitat acadèmica universitària a tota una trajectòria pedagògica que havia començat als disset anys a Granollers i que no va abandonar mai.

Fou un home discret, humil, reservat, un savi abocat a la feina, sempre amb projectes per desenvolupar a l'entorn de l'educació, de la cultura i del país. Un home compromès amb els valors cristians que, amb el seu exemple, va saber transmetre el sentit últim del compromís ètic de l'educació.

Les seves altres facetes professionals, les vinculava directament

al servei de la pedagogia. Les unes sense les altres no es poden entendre en la seva persona. Ens agrada recordar un fragment d'una entrevista publicada l'any 2009 a la Revista Blanquerna on li preguntaven com imaginava que hauria de ser el mestre del segle XXI:

“El mestre del segle XXI ha de ser una persona de cultura [...]. Em refereixo a la seva disposició, sempre activa, per adquirir coneixements generals sobre qualsevol aspecte del saber humà [...]. No hi ha mestre si no hi ha cultura general. Cal que els mestres tinguin una cultura general dinàmica, renovada constantment i no estacionària, tranquil·la, un punt “superior”. Els mestres del segle XXI no han d'ensenyar perquè saben, sinó que han de saber perquè ensenyen.”¹

També quan remarcava el valor de la formació humanística del professorat:

“Si la gent troba a faltar el metge de capçalera, jo ara trobo a faltar el mestre de capçalera. Crec que ens falta aquesta figura que no perd la visió de conjunt i de preparació, però

s'hauria de fer totalment responsable d'aquell nen o d'aquella nena i ser-ho davant de la família i de la societat. Amb això tiro cap a un fons humanístic de la preparació del professorat. Tots tracten amb persones, sigui qui sigui, de qualsevol edat. I aquest material humà s'ha de veure sempre en conjunt. Estic segur que molts mestres en exercici hi estan d'acord, només cal trobar la manera que ho puguin posar en pràctica.”²

Per tot això i molt més enguany ens hem volgut sumar als actes de reconeixement a l'estimat doctor Joan Triadú, que s'han fet a tot el país i a l'estranger, amb motiu del centenari del seu naixement. La Facultat que forma tant els futurs mestres d'educació infantil i d'educació primària, com també pedagogs i psicopedagogs, reconeix el seu mestratge i contribueix així a deixar-los la seva empremta.

¹ Triadú, J. “Una persona de cultura”. *Revista Blanquerna*, n. 20 (2009), p. 15.

² Álvarez, S. (ed.). *Joan Triadú en conversa*. Vic: Eumo Editorial, 2021, p. 202.

Educació, societat i valors

Any Joan Triadú: balanç positiu, llegat vigent

Jordi Manent i Tomàs

Filòleg i comissari de l'exposició “Joan Triadú, defensar la llengua, estimar el país”

Si bé la pandèmia va espatllar la commemoració d'uns quants aniversaris del 2020, sortosament no ha estat així pel que fa a l'any 2021. Una virulència menor de la pandèmia i l'experiència de saber capejar el temporal, han permès que, malgrat les limitacions, l'Any Joan Triadú s'hagi celebrat amb força normalitat i, cal dir-ho, exitosament. I és de justícia de subratllar que aquest reeiximent ha estat gràcies a la tria del seu comissari, Joan Josep Isern, i a l'interès i la dedicació de la família Triadú (sobretot dels seus fills, Teresa i Joaquim) i també de persones com Carles Duarte i Susanna Álvarez, entre d'altres, a més del suport de diversos patrocinadors privats. I és que el que comença bé acaba bé.

Com és sabut, Joan Triadú i Font (Ribes de Freser, 1921 – Barcelona, 2010) fou mestre, escriptor, pedagog, crític literari, traductor i, no ho oblidem, activista

cultural. Gran defensor de la llengua catalana, Triadú és, tal com afirma Isern, “un dau amb moltes cares i en totes hi ha bon joc”. Per això l'enfocament de l'Any Triadú, encertat, busca alhora la divulgació del nostre homenot en els camps de la crítica literària, la pedagogia i l'activisme i l'aprofundiment de la seva obra i figura amb l'aportació de nous estudis i informacions.

Els actes de l'Any Triadú es compten, a data d'avui, per més d'un centenar. El primer va tenir lloc el dilluns 25 de gener de 2021 amb una taula rodona a l'Ateneu Barcelonès sobre el Triadú crític literari. Hi participaren David Castillo, Eva Piquer i Vicenç Villatoro, i foren moderats per Joan Josep Isern.

Al llarg del 2021 i també encara d'aquest 2022 –i és que l'Any Triadú té molta corda–, les activitats i els actes que

s'han dut a terme han estat de tota mena: conferències, exposicions, taules rodones, publicacions de llibres, lectures de textos, espectacles, etc., i fins i tot un bateig d'un tren dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Part d'aquest protagonisme l'han acaparat les tres exposicions sobre Triadú que, itinerants, encara volten pel territori: “Joan Triadú, a la ciutat dels llibres”, amb Joan Josep Isern i Susanna Álvarez com a comissaris i inaugurada a Vic el 15 d'abril de 2021; “A dins de classe soc feliç...”, amb la seva filla Teresa Triadú com a comissària i inaugurada a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans l'1 de juliol de 2021, i “Joan Triadú, defensar la llengua, estimar el país”, amb Jordi Manent com a comissari i inaugurada a l'Arxiu Nacional de Catalunya, a Sant Cugat, el 25 de novembre de 2021. Totes tres exposicions acumulen milers i milers de visitants.

Jordi Manent s'adreça a les persones assistents a la inauguració de l'exposició «Joan Triadú, defensar la llengua, estimar el país» a l'Arxiu Nacional de Catalunya, novembre 2021

En paral·lel a la tasca divulgativa, l'Any Triadú també ha brillat per l'edició o la reedició de nous llibres de i sobre Triadú. Destaquem *Joan Triadú, en conversa. Quaranta-vuit entrevistes a l'Intel·lectual i home d'acció* (Eumo, 2021), a cura de Susanna Álvarez; *La llengua de la llibertat. Aplec de textos i parlaments sobre llengua i cultura* (Editorial Base, 2021), a cura de Josep Maria Figueres; la reedició de les *Memòries d'un segle d'or* (Pòrtic, 2021) del mateix Triadú; *Joan Triadú, defensar la llengua, estimar el país. Catàleg de l'exposició* (Departament de Cultural i Arxiu Nacional de Catalunya), de Jordi Manent, llibret que amplia sensiblement la informació de l'exposició, i l'opuscle *Commemoració del 75è aniversari del concurs parroquial de poesia de Cantonigròs* (Ajuntament de l'Esquirol, 2021). Acaba de publicar-se l'epistolari entre Joan

Triadú i Vicenç Riera Llorca, a cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas, i es prepara l'edició de la correspondència entre Joan Triadú i Josep Palau i Fabre, a cura de la Fundació Palau.

“L'Any Triadú ha estat ben plantejat, ha tingut interès i acaba amb un balanç molt positiu”

El ressò de l'Any Triadú a la premsa ha estat important i constant. Podem concloure, doncs, que l'Any Triadú ha estat ben plantejat, ha tingut interès i acaba –tot i que encara continuarà amb algunes activitats– amb un balanç molt positiu. Alhora, el seu llegat com a pedagog, com a crític literari i activista defensor de la llengua i la cultura catalanes continua intacte i ben vigent, sobretot si tenim present els atacs sovintejats que els darrers anys ha patit i pateix el català i el sistema d'immersió lingüística, el qual s'ha demostrat que no està consolidat i que s'ha de fer molt de treball intern per millorar-lo, perquè tots els nois i noies del nostre país surtin amb un nivell acceptable de l'aprenentatge de la llengua catalana –i ara no és així.

Benvingut l'Any Triadú i tot el llegat del brillant pedagog, crític literari i activista!

Educació, societat i valors

La pedagogia de Joan Triadú

Xavier Besalú

Professor de Pedagogia de la Universitat de Girona, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i soci de la Societat Catalana de Pedagogia

Joan Triadú fou membre de l'Institut d'Estudis Catalans des de l'any 1979. Eren temps d'esperances, tant per a l'IEC com per a la societat catalana, en vigílies de les primeres eleccions al Parlament de Catalunya. Com a membre de l'Institut, va presidir la Secció de Filosofia i Ciències Socials entre 1987 i 1992 i, uns anys abans, va promoure i acompanyar la creació de la Societat Catalana de Pedagogia. En presidí la Comissió Gestora i la seva primera Junta de Govern, entre els anys 1984 i 1986, i fou nomenat delegat de l'Institut en aquesta Societat filial.¹ Des d'aleshores, la Societat ha aplegat professionals de la pedagogia de totes les terres de parla catalana i ha volgut vincular el seu treball tant al pensament científic com a la realitat educativa d'aquests territoris. En paraules del seu primer president, la Societat havia de “contribuir a dignificar la pedagogia i participar en el redreçament de l'ensenyament que tot just despertava a

la democràcia”. Començava a prendre forma el model d'escola catalana, per la qual tant havia advocat el senyor Triadú des de la Delegació d'Ensenyament del Català d'Òmnium Cultural.

L'any 2009, un any abans del seu traspàs, Joan Triadú va publicar *Textos i pretextos de pedagogia*. A través dels articles que conté aquest llibre (els textos del títol, escrits entre els anys 1938 i 2008) i dels comentaris sobre aquests articles, escrits amb posterioritat (els *pretextos*, en les seves paraules), hi descobrim l'essència de la seva pedagogia, els seus pedagogs de referència i les seves preocupacions fonamentals:² els mestres i la seva formació, la llengua i l'escola catalanes.

¹ Diversos autors, 2020, *Joan Triadú i Font. Sessió en memòria*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.
² Joan Triadú, 2009, *Textos i pretextos de pedagogia 1938-2008*, Vic, Eumo.

Val la pena de fer esment d'aquests pedagogs: Francisco Flos i Calcat, el mèrit del qual és “haver-se adonat des del primer moment que la condició prèvia per a la renovació pedagògica catalana ha estat sempre l'ensenyament de la llengua pròpia de Catalunya i d'haver-hi persistit tot afrontant-ne les conseqüències”. D'Alexandre Galí, a qui qualifica de creador, investigador i pensador imprescindible, en diu: “Aquesta gent, són gent que es proposa una tasca potser utòpica, potser impossible: educar un país... La segona idea central seva és que cal educar la societat. L'escola sola, tancada en ella mateixa, no ho pot fer tot.” De Pau Vila afirma que ens pot “ajudar a sortir de la confusió creada entorn de la suposada condició bilingüe del nostre poble... Demana acció i veu sense dubtar que la salvació de l'esdevinidor passa per catalanitzar l'escola... Ara el perill era molt més gran perquè la població de Catalunya ja no tenia les

Jaume Guillaumet Lloveras, president de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, pren la paraula en un dels actes d'homenatge a Joan Triadú a l'Institut d'Estudis Catalans, setembre 2021

“Joan Triadú sempre va posar l'accent en els fonaments ètics de l'acció educativa”

mateixes característiques que abans de l'ocupació franquista”. “Jo vaig iniciar-me en la literatura catalana en els manuals d'Artur Martorell –diu Triadú- que els meus alumnes passaven a les classes. La Selecta de lectures és un treball pedagògicament original i literàriament únic en català.” I Ramon Fuster, “un dels homes bàsics per al desenvolupament posterior i actual de tota una línia de catalanitat militant i de religiositat combativa”, defensor acèrrim de “la llibertat que han de tenir els pares per triar el tipus d'educació que desitgen donar als seus fills”.

Molts dels elements de la pedagogia de Joan Triadú tenen tot el sentit en aquests temps complexos, conflictius i convulsos que ens han tocat de viure. Assenyalen-ne alguns.

El debat actual sembla focalitzat en les competències, els àmbits, la digitalització, etc., metodologies i mitjans, en definitiva. Joan Triadú, en canvi, sempre va posar l'accent en els fonaments ètics de l'acció educativa. La seva és una pedagogia filosòficament personalista, un combat per la dignitat i la llibertat de les persones i dels pobles enfront de

qualsevol mena de totalitarisme, enfront també d'un individualisme indiferent i insolidari.

El món de l'educació viu immers en el desconcert, les presses i un cert relativisme. Per a Joan Triadú, però, només un projecte sòlid, rigorós, immune a les modes i obert als avenços de la ciència i la tecnologia, pot ajudar els infants i joves a esdevenir subjectes independents i responsables. En l'estela de Galí, afirma que sovint la pedagogia de la llibertat s'ha confós amb la devaluació de l'esforç, i no aprendre no sempre és divertit ni fàcil.

És ben sabut que, per a Joan Triadú, el model d'escola catalana, en llengua i continguts, és irrenunciable, una mesura d'interès nacional i social per aconseguir que tots els ciutadans de Catalunya, sigui quina sigui la seva llengua familiar, hagin nascut on hagin nascut, adquirixin plenament la nacionalitat catalana. Perquè, mentre no siguem un estat, la llengua a Catalunya és la nació.

Sobre els mestres, Triadú ha escrit pàgines memorables: ³ al bon mestre li

cal estimar l'escola i estimar els alumnes. Els docents han de ser persones de cultura, han de tenir coneixements generals sobre qualsevol aspecte del saber humà. I, més enllà dels coneixements científics i tècnics indispensables, haurien de tenir competència pedagògica, domini de l'ofici, una sòlida formació lingüística pràctica en català i un bon coneixement del país.

Esperem que la celebració de l'Any Joan Triadú hagi contribuït a donar a conèixer el pensament i l'obra de Joan Triadú. Cal insistir i donar a conèixer a les noves generacions de mestres i professors de Catalunya la millor tradició de la pedagogia catalana i el bagatge experiencial i renovador de la pedagogia del segle XX que encarna Joan Triadú.

Per aquesta feina, que ens consta com a ingent i molt necessària, sempre es podrà comptar amb la voluntat i l'afany de la Societat Catalana de Pedagogia.

³Joan Triadú, 2001, *Dies de memòria 1938-1940. Diari d'un mestre adolescent*, Barcelona, Proa.

Vincles

Aproximació a la figura pedagògica de Joan Triadú

Imma Gómez Pallarès

Professora dels graus d'Educació de Blanquerna-URL

Què en sabem, del Joan Triadú pedagog? Molts de vosaltres segur que, des de la proximitat, el va conèixer com a director. Però, què va aportar a la pedagogia catalana? Quins valors se li reconeixen? Aquest article vol ser una aproximació breu de la pedagogia d'una de les persones que més va aportar, des del bon fer i la humilitat, com a home de reflexió i acció, a la pedagogia de Catalunya.

Va ser un home rigorós, exigent, obert i avançat, arriscat, persistent, respectuós, ètic, savi, pluridimensional, transcendent, compromès, inclusiu, positiu, astut i irònic, afectuós i cordial, un humanista cristià, un intel·lectual, una persona amb vocació social. **Triadú tenia els valors de l'ètica de rebre per donar, el desig de saber, d'aprendre i de transmetre.** Tots aquests valors van ser eixos nuclears de la seva vida.

L'objectiu d'aquest article no pot ser subratllar els episodis clau de la seva tra-

jectòria pedagògica; en van ser molts i, afortunadament, reconeguts per tots. Posarem el focus, doncs, en algunes qüestions teòriques de la seva pedagogia, que aquí tot just plantejem i que han estat abordades amb més profunditat en altres estudis.

Quines evidències escrites tenim de Joan Triadú com a pedagog? Quins van ser els seus valors, els seus “tresors”, que diria Hannah Arendt? Quins vincles estableix entre valors i poesia? I entre poesia i pedagogia? Quina vigència i projecció de futur tenen els valors pedagògics de Joan Triadú?

No tenim una teoria pedagògica d'ell escrita en sentit estricte. Com hem dit, va ser un home, sobretot, de reflexió i acció, acció i reflexió, de seixanta anys dedicats a l'ensenyament. Però la resposta a moltes d'aquestes preguntes, la podem trobar, afortunadament, en el seu dietari de joventut, en escrits dirigits a

la comunitat educativa, en conferències que va fer per tot el territori, en pròlegs de llibres, en les seves memòries de maduresa i en les entrevistes que li van fer, entre d'altres. Molts d'aquests testimonis escrits els va aplegar ell mateix els últims anys de la seva vida, i d'altres s'han recollit en aquest any del centenari, amb l'ajut eficient i inestimable de Susanna Álvarez i Rodolés.

Uns i altres ens permeten configurar uns eixos principals que constitueixen els seus valors pedagògics, escrits en primera persona. Centrem-nos-hi.

Voldríem partir de la premissa que **la saviesa és la base de l'autoritat moral del lideratge pedagògic de Joan Triadú**, en tant que entenem que una persona sàvia, a banda del seu saber, té un conjunt de valors, conviccions, creences i maneres de fer coherents al llarg de la vida que són els que li donen aquesta autoritat moral per liderar.

“Triadú viurà sempre sense dicotomies ni escissions aquesta composició ternària del seu ésser intel·lectual: ensenyar, llegir i escriure”

Intervenció d'Imma Gómez Pallarès a la inauguració de l'Any Triadú a la FPCEE Blanquerna-URL, novembre 2021

L'home savi no és tan sols l'home que sap, sinó l'home d'experiència. L'home capaç d'emetre judicis reflexius i madurs, lluny de la passió i la precipitació. Saviesa també és recordar el que hem experimentat i el que hem après a partir d'això, i no néixer cada dia de nou. El savi té vocació d'ensenyar. Aquestes seran, decididament, qualitats que trobarem en el doctor Triadú. Aquest savi que, per aquesta vocació, es lliura a la seva feina amb dedicació i estima cap a la comunitat. L'esforç i la constància i el deure de conèixer-se a un mateix també seran valors associats a la saviesa: la continuïtat en el desig del saber i de conèixer-se.

L'autoconeixement, per tant, és necessari per treballar en la construcció de la pròpia identitat. Aquest concepte, i molts dels que hem expressat fins ara, es vinculen directament amb el concepte de *bildung*, un terme alemany

difícil de definir de manera tancada, al qual ens aproximarem a partir de Rosa Sala Rose dient que és la construcció conscient d'un individu en creixement constant, continuat i perpetu. Un individu que es fa a ell mateix per arribar a un nivell superior d'humanitat a través del coneixement i de les arts, aspirant a una exemplaritat vivent.

Bildung, implica, en primer lloc, doncs, la consideració que la cultura ens atorga un cert prestigi i ens eleva a l'aristocràcia de l'esperit. També, la certesa que amb el coneixement o l'erudició no n'hi ha prou, que calen nous elements com ara l'experiència vital que atorga el tracte amb els altres. I, en darrer lloc, implica la voluntat, la decisió, de mirar d'arribar al màxim desenvolupament com a ésser humà.

Després del que hem dit, doncs, no se'ns escapa l'intima relació de saviesa

amb el concepte *bildung* que hem introduït i que vinculem directament amb Triadú.

El nostre propòsit, avui, és establir unes categories, uns eixos, que es van repetint al llarg de la seva obra. I, per fer-ho, ens centrarem, sobretot, en dos textos representatius del doctor Triadú que ens mostraran els moments d'iniciació i de tancament del seu lideratge pedagògic: el dietari de joventut –*Dies de memòria 1936-1938*– i el discurs del doctorat *honoris causa* intítulat “La poesia catalana moderna i la pedagogia dels valors”, de l'any 1988 -joventut i maduresa.

Hem analitzat els dos documents i hem vist com es repeteixen uns eixos, uns valors, que configuren Triadú. Alguns són estructurals de la seva manera de ser i de fer, d'altres són els que ell creu que hem de transmetre als infants. Tant els

uns com els altres, però, són una part important de la seva veu pedagògica.

Podem establir unes categories marc en què s'insereixen molts dels indicadors que hem apuntat:

En primer lloc, l'ètica, com a actuació conscient d'una acció individual i social responsable, on incloem els indicadors de l'autoformació (la construcció del jo), i la responsabilitat en un mateix, que remarcàvem abans, així com els valors de la constància, el rigor i l'esforç, i una actitud positiva, individual i col·lectiva.

En segon lloc, les conviccions i creences, com a eixos configuradors de la identitat. Ens centrarem només en les més rellevants de la trajectòria del pedagog, de les quals trobem rastres evidents en tots els seus textos. En concret, parlem de: Pàtria (i els conceptes que engloba com

ara consciència política, construcció del país, llengua i cultura); Vocació (en aquest cas, centrada en l'ensenyament), i Fe (espiritualitat i transcendència).

I en tercer i darrer lloc, la poesia com a font de transmissió de valors, que s'anirà entrellaçant en les dues anteriors.

Per elaborar el propi *bildung*, per a la construcció del jo, per arribar a un estament superior, cal una certa confiança en un mateix, creure en les capacitats d'un mateix. Ja la veiem ben palesa en el dietari. Triadú té, des de ben jove, aquella seguretat necessària per construir-se. En Triadú trobem també una consciència d'evolució, de construcció d'un mateix, amb referències constants en els tres anys de dietari. També trobem referències d'aquesta responsabilitat i l'actitud positiva individual i col·lectiva de creure en el demà en molts versos referenciats

en el discurs del doctorat. **Triadú sent que l'essència del seu ésser és cultivar-se, veu evident que la formació i la cultura són els principals motius pels quals les persones arriben a ser qui són, al marge de l'estatus social del qual provenen.** Trobem molts exemples de la formació cultural de Triadú. Voldríem posar un èmfasi especial en la importància de la lectura. En el dietari, que dura tres anys exactes, dels setze als dinou anys, trobem gairebé un centenar de referències d'escriptors catalans, anglesos, francesos, alemanys i russos, entre d'altres, dels quals fa una o dues lectures. Quants joves (i grans) trobaríem amb aquesta gran formació literària?

Per Triadú, els valors de l'esforç, la constància, el rigor seran un referent clau, perquè entendrà que només així es pot arribar a fer una bona construcció d'un mateix i poder servir a la societat.

Detall de l'exposició pedagògica dedicada a Joan Triadú «Quan soc a l'escola, soc feliç...», comissariada per Teresa Triadú, a la FPCEE Blanquerna-URL, novembre 2021

Triadú no serà mai l'home de lletres "obligat" a fer de mestre per guanyar-se la vida; Triadú viurà sempre sense dicotomies ni escissions aquesta composició ternària del seu ésser intel·lectual: ensenyar, llegir i escriure. **És feliç i arriba a la plenitud exercint el magisteri, sent mestre.** Tot el dietari és ple de referències que ens mostren aquesta felicitat. Són tota una declaració d'intencions de la seva vocació i del seu fer i saber pedagògic. Triadú té molt clar que "fer" de mestre també és fer-se a ell mateix. Ja no ens calen gaire més referències. Afirmar sense dubtar que tot ho ha après fent de mestre. **La seva plenitud vital exigeix l'exercici del magisteri i formar-se contínuament per exercir-lo.** S'adona de la importància dels vincles creats entre alumnes i mestres com a clau de volta per a un bon ensenyament-aprenentatge, i distingeix entre autoritat moral i obediència. Per ell, és molt im-

portant el valor de l'esforç unit amb el que hem dit abans i amb els vincles.

A banda de la vocació que hem esmentat, veiem en Triadú una voluntat ferma de millora constant, de fer bé la seva feina –planificada i organitzada–, de formar-se cada dia millor i, sobretot, de gaudir de l'esforç que comporta dur-ho a terme. La innovació pedagògica, les ganes de saber li reporten felicitat i noves energies.

Joan Triadú va ser un home de fe. En el dietari del jove Triadú, veiem la construcció d'aquesta fe. En el discurs del doctorat hi veurem moltes referències de com treballar-la i els valors transcendents a través de la poesia. Els valors de caritat cristiana i de transcendència l'acompanyaran sempre. En posteriors entrevistes i escrits, Triadú defensarà sempre un model d'ensenyament que, sense que

tingui una doctrina religiosa, sí que contingui una visió de la transcendència, de l'espiritualitat del món. En el discurs del doctorat, Triadú fa moltes referències al voltant de la fe, l'existència i la transcendència. Servint-se de Lull, Maragall, Salvat-Papasseit, Màrius Torres i Salvador Espriu ens mostrarà una actitud vitalista, de donar sentit a la vida, de buscar la pau interior, de transcendir en la quotidianitat de la relació amb els altres.

Joan Triadú creia que els mestres havien de ser persones de cultura. Potser per la seva doble condició de filòleg i pedagog, va creure en la literatura i, sobretot, i en concret, en la poesia com a font de transmissió de valors, com una manera agradable, fàcil i propera de fer arribar els valors als infants i joves. Tal com ens apunta ell mateix, no es tracta d'"ensenyar" poesia, sinó, a través d'aquesta, ensenyar valors, fet que alhora,

Imma Gómez Pallarès en un altre moment de la inauguració de l'Any Triadú a la FPCEE Blanquerna-URL, novembre 2021

això sí, contribueix a educar en la poesia i per a la poesia. Tot el discurs del doctorat és un al·legat en aquest sentit. Ens hi exposa els valors que creu que han de ser presents en la formació integral dels infants i joves, i ho fa a través d'un repertori de la poesia catalana moderna, que abraça des d'Aribau i Verdaguer (encara premoderns) fins a Martí i Pol, passant per Guerau de Liost, Maragall, Carner, Pere Quart, Foix, Salvat-Papasseit, Rosselló-Pòrcel, Espriu, Sagarra, Manent i Riba. Recorregut poètic que també se serveix de la prosa amb referències constants a l'obra de Lull i altres referències més puntuals i actuals com les de Torralba i Terricabras.

Quins són, en síntesi, els valors que ens proposa de treballar, a banda dels esmentats en els altres dos apartats, la majoria dels quals també hem trobat al dietari de joventut? *L'ecologia*: la preser-

vació de l'entorn, l'amor a la natura i "a l'obra de la Creació", el bon tracte als animals; *els sentiments*: l'enyor, la pietat, la solidaritat, l'empatia (sensibilitat envers el dolor i la malaltia), el lliurament als altres; *la dignitat i la llibertat* de les persones; *les relacions humanes*; *el Mal*; *l'amor*;

la mort, molt vinculada amb la vida; *la vida*: la incertesa de la vida, el sentit de la vida, l'exaltació de la vida, el compromís amb l'existència, les alegries de la vida quotidiana vinculades amb l'efímer de l'existència, i totes dues (la mort i la vida) molt lligades a *la fe*, que dona sentit a la vida i ens obre a la pedagogia de la mort.

I, al centre de tot, l'educador com a model de tots aquests valors que vol transmetre: Joan Triadú ens parla d'educar "en els valors". La poesia és l'instrument, el bell instrument de què ens servim, però l'educador és el que fa possible la integració de tots aquests en els nostres infants i joves.

Esperem haver-nos aproximat als eixos i valors que configuren la pedagogia del doctor Joan Triadú. Estem a la disposició de qui vulgui seguir-hi aprofundint.

“Triadú té molt clar que “fer” de mestre també és fer-se a ell mateix”

Destacats

Llegir/sentir *Tri-a-dú*: un espectacle íntim i de petit format

David Paloma

Professor de llengua a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona i corresponsable de la Ruta Pompeu Fabra per Barcelona, Prada i Bilbao

Una breu conversa telefònica amb Joan Josep Isern, l'estiu del 2020, em va portar cap a Joan Triadú. La conversa no hi feia referència, però el bo de l'Isern va fer un anunci final que va ser com un convit: «Amb pandèmia o sense, el 2021 serà Any Triadú». Aleshores va afegir: «El 30 de juliol farà cent anys que va néixer a Ribes de Freser, on hi ha l'Espai Triadú».

Tres dies després em vaig plantar a la biblioteca Terra Baixa, no gaire lluny de l'estació de Ribes-Vila. La bibliotecària em va portar fins a la segona planta, on hi ha l'exposició permanent «Llegir com viure», amb Susanna Álvarez i Joan Josep Isern com a comissaris. Una bona excusa perquè al setembre en publicués un article a *La República*: «Triadú 2021».

La relectura de *Memòries d'un segle d'or* i sobretot la música de *Castle on the hill*, del cantant anglès Ed Sheeran,

van il·luminar una possibilitat aleshores tènue: «I si fem alguna cosa al voltant de Joan Triadú?» Ho vaig preguntar a les dues estudiants de música que cantaven Sheeran amb una afinació delicada i amb un anglès que a mi em semblava de Liverpool. Jo les coneixia prou bé, aquelles intèrprets: l'una, la Lídia, perquè és la meva filla (la petita), i l'altra, l'Alba, perquè és la gran amiga de la meva filla.

«Alguna cosa com ara què?»

Havia de ser una combinació de text i música que mostrés una mica el pensament i l'obra de Joan Triadú; que fes veure que els valors pels quals va lluitar Triadú continuen vigents. Per exemple: la defensa del català com a llengua nacional, la reivindicació d'una escola catalana i en català, la protecció d'un país que massa sovint ens deixem maltractar.

Vam pensar a enfil·lar una selecció de textos, ni llargs ni breus, de les memòries i dels assaigs, en què sortís Riba i també Espriu, no ens descuidéssim Mercè Rodoreda, què direm de les antologies?, expliquem la història de Baltasar Porcel. I CIC i l'Escola Thau i..., ves, que Triadú era també pedagog i activista i promotor cultural.

«Que no es faci pesat, eh!»

Així vam arribar a una primera persona —és Triadú qui parla— i també a una tercera persona —algú altre parla de Triadú. Fins i tot hi vam incorporar una tercera persona que no parla de Triadú sinó del context, de la resistència, d'una parella de la Guàrdia Civil que observa i controla des d'una cantonada, del mossèn i de l'alcalde d'un poblet de la Catalunya interior. El públic haurà d'anar descobrint què passa.

L'espectacle «Llegir/sentir Tri-a-dú» durant l'acte commemoratiu de l'Any Triadú al Palau de la Generalitat de Catalunya, octubre 2021

“Havia de ser una combinació de text i música que mostrés una mica el pensament i l'obra de Joan Triadú”

«Quaranta-cinc minuts estarà bé.»

A més de la veu, la Lídia Vila va aportar-hi el saxo i l'Alba Comasòlivas, la guitarra i la flauta travessera. Comencem amb *Nigra sum*, de Pau Casals. I, després, Lluís Llach, Antoni Rodríguez Sabanés, Txarango, Jimmy Fontana i, per descomptat, Ed Sheeran, en una versió íntima i de petit format, sense micros per als instruments. «When we watched the sunset over the castle on the hill.» Des d'aquest castell de Framlingham s'arriba a distingir mirant al lluny, potser a la ratlla mateix de l'horitzó emboirat, la biblioteca Harold Cohen de la Universitat de Liverpool, en què Joan Triadú preparava les classes, traduïa les odes de Píndar i els sonets de Shakespeare.

Hem entès la integració de text i música com un repte. Per això les intèrprets no es limiten a cantar i a tocar: també

parlen i també fan, amb una planificada improvisació, amb gran mesura, sempre d'acord amb el contingut del text; i sense fer teatre, perquè no són actrius.

I quan al final de l'espectacle ens ve a saludar qui havia treballat amb Triadú, se'ns adreça qui s'ha emocionat, se'ns acosta qui ens vol compartir alguna experiència, qui diu en veu alta que no coneixia Joan Triadú, i aleshores veus que comença a llegir els plafons de «Joan Triadú a la ciutat dels llibres» ens mirem amb un somriure de modesta satisfacció que neix de l'estima serena pel nostre país, mentre desem partitures i faristols. Hem tingut un públic entregat a les biblioteques de Tordera, de Canet de Mar, de Mont-roig del Camp i de Santa Eulàlia de Ronçana i al Casal de Cultura de Matadepera. Hem tocat a la sala Zazie de Vilafranca del Penedès i a la sala Cabanyes de Mataró. Hem portat

Llegir/sentir Tri-a-dú a disset poblacions de Catalunya, agraïts als qui ho han fet possible i a tots els qui ens heu vingut a veure i a escoltar. I quan escric aquest text encara ens falta anar a un parell de llocs més, ara que ja som a l'Any Joan Triadú + 1.

Deixeu-me explicar l'anècdota del saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat. Hi vam anar el 14 d'octubre de 2021, amb motiu de l'acte institucional d'homenatge a Triadú. Teníem un encàrrec comprensible i difícil: no sobrepassar els deu minuts d'actuació. Tot estava sàviament pautat. Vam transformar el *Llegir/Sentir Tri-a-dú* en un *Tastar-no-més-tas-tar Triadú*.

Joan Josep Isern ho va dir en una de les primeres conferències oficials: «Triadú és un dau amb moltes cares i en totes hi ha bon joc.» Així, també, arrenca l'espectacle.

Destacats

Un optimista preocupat

Josep Lluich durant la presentació de les *Memòries d'un segle d'or* en el nou format fet expressament per l'Any Triadú, a la Setmana del Llibre em català, setembre 2021

Josep Lluich
Editor de Proa

En ocasió de l'Any Triadú, es van editar en un nou format les *Memòries d'un segle d'or*, que havien aparegut el 2008, gràcies a la insistència de l'editor Isidor Cònsul i a la col·laboració de Susanna Àlvarez i Montserrat Bacardí. Triadú ja no tenia l'energia d'abans, però el llibre té el rigor característic del personatge i una vivacitat directa que no és habitual en altres textos seus.

Anys abans, Proa havia editat una selecció de la seva crítica literària titu-

lada *La ciutat dels llibres* i el sorprenent dietari de mestre adolescent *Dies de memòria (1938-1940)*. Són llibres en què vaig participar com a editor de taula, i també en el volum de textos crítics titulat *Atentament*, que es va publicar de manera pòstuma.

Triadú és un autor que tinc present, però que vaig tractar poc. Mostrava un respecte professional i una discreció severes, com si no volgués fer perdre el temps a ningú. El seu tracte confir-

mava la impressió d'home seriós, treballador i determinat. Són trets que se sumen al temperament que mostrava en els textos, d'home armat amb el que Gramsci en deia "l'optimisme de la voluntat". Ell mateix es definia amb una expressió que m'ha agradat sempre: "soc un optimista preocupat", frase que em recorda la d'un altre treballador discret i tenaç, Albert Jané, que es confessa un "optimista tàctic". Aquest és el perfil de tants que ens han dut fins aquí després de la devastació franquista.

Destacats

Allà on comença el camí

Ruth Vilar
Companyia Cos de Lletra

De Joan Triadú ho ignoràvem gairebé tot. Per nosaltres, era un nom de la cultura catalana, una figura emblemàtica, un símbol de temps passats. Aleshores, en ocasió del seu centenari, la Fundació Flos i Calcat ens va proposar de crear un espectacle literari a partir de la seva obra *Dies de memòria 1938-1940. Diari d'un mestre adolescent*. A Cos de Lletra gaudim donant vida a la bellesa, l'emoció i la profunditat dels mots impresos a través de l'expressió oral i física. En aquesta ocasió partíem, literalment, del full en blanc, de l'espai buit, del desconeixement i la curiositat. Per molt irònic que sembli, aquestes són unes condicions esplèndides per al treball teatral. Vam posar fil a l'agulla.

Abans d'acceptar la invitació havíem de llegir aquest diari. Era un document intrigant, publicat l'any 2001 després d'haver rebut el V Premi Fundació Ramon Trias Fargas, però escrit originàriament a les darreries de la Guerra Civil i l'inici de la postguerra. La transcripció i l'elaboració de maduresa d'un quadern íntim que havia restat amagat durant prop de sis dècades. A les seves pàgines sorprenents, commovedores i reveladores, vam trobar raons més que suficients per embarcar-nos amb entusiasme en aquest projecte.

El primer que ens calia era una dramaturgia. Concentrar un volum de l'extensió de *Dies de memòria* en un text amb la durada idònia per a una lectura dramatitzada significa escollir, és a dir, descartar la major part de les anotacions. Quins van ser els criteris que van guiar la tria? La dramaturga Ruth Vilar va recórrer a la lectura de *Memòries d'un segle d'or* de Joan Triadú. Aquest minuciós volum autobiogràfic recull i clou una trajectòria professional i vital imponent, que no és sinó el desplegament coherent del camí

que ja s'endevinava en el joveníssim autor dels diaris. Aquesta constatació convidava a conservar i desenvolupar algunes de les qüestions que es revelaven fonamentals per a tots dos Joan Triadú, el de setze i el de quasi noranta anys.

"Voldria ingressar a la universitat algun dia i dedicar-me a ensenyar, però ben preparat. I viure una vida amb amor, amb bondat i amb alegria", llegim a les seves notes de desembre del 1938. Ho escriu malgrat que res no sembla més lluny del seu abast. Ell, un fill de classe obrera en un temps en què l'ascens cultural és tan improbable com el social. Escriu a Barcelona, de nit, mentre ressonen les alarmes antiaèries i les bombes. Tanmateix, amb només disset anys, Joan Triadú ja ha descobert que estima l'ensenyament i que l'apassiona la cultura —les seves entrades sobre llibres i cinema són delicioses. Concedeix una enorme importància als vincles que l'uneixen als altres: família, amics, companys, alumnes. I para atenció explícita al moment que li ha tocat viure; hi ha quotidianitat i guerra a les mateixes pàgines, perquè tot és u en la seva experiència. Al voltant d'aquests tres eixos, pilars dels seus diaris de 1938-1940 i de bona part de la seva vida posterior, s'estructura la dramaturgia de *Diari d'un mestre adolescent*.

Simultàniament, Salva Artesero en preparava la interpretació. Aquest espectacle, concebut com a lectura dramatitzada, li oferia la possibilitat de treballar amb la paraula viva d'algú real. I això exigia cura: donar veu a un personatge de ficció no equival a donar-la a una persona. En aquest cas, la subjectivitat i la creativitat de l'interpret han de descansar necessàriament en allò que sabem del protagonista. Per fer-ho, l'actor va indagar en la

seva vida i en la seva obra crítica, ardent i lúcida. Després, ja durant els assaigs, va retornar aquell corrent de coneixement i agudes a la seva font: l'adolescència.

D'acord amb els seus diaris, la de Joan Triadú és una adolescència assenyada i laboriosa, però també tendra, somiadora i decidida. **Ens va sorprendre el seu testimoni: el d'un jove en circumstàncies que difícilment podrien ser més adverses, i que malda per viure i sortir-se'n.** El vam trobar meravellosament vigent, ara que el desànim i la manca d'horitzons afeixuguen tants adolescents. Per això l'hem presentat amb honestetat i transparència. I hem cercat l'equilibri entre la força i la delicadesa, com tan bé ho fa la música original del guitarrista Manel Sánchez Riera.

Allà on s'ha representat, *Diari d'un mestre adolescent* ha trobat una recepció immillorable. Ha descobert a propis i estranys la cara menys coneguda del seu protagonista i ha esperonat el públic jove a combatre el defalliment existencial amb esperances i disegs significatius. "Ja he començat el camí de la vida", diu Triadú, i ens interpel·la. L'hem començat, nosaltres? Caminem amb determinació?

L'actor Salva Artesero fa el seu monòleg sobre *Dies de memòria 1938-1940. Retrat d'un mestre adolescent*, a la celebració dels 25 anys de l'escola Thau Sant Cugat, octubre 2021

Destacats

Les postals de Joan Triadú

Detall de la caràtula del documental «Les postals de Joan Triadú»

Josep Alcover

Especialista en comunicació i creativitat. Ha dut a terme projectes audiovisuals en l'àmbit publicitari i corporatiu i també diverses peces documentals

“Els amics i familiars quan són fora encara avui ens envien una postal per dir-nos què fan i que estan bé.

Són bocins de la seva vida que comparteixen amb nosaltres.”

A “Les postals de Joan Triadú”¹ ens imaginem que el senyor Triadú ens envia una postal des dels llocs més rellevants de la seva vida. És, doncs, una invitació a seure al sofà, amb una beguda tranquil·la a prop; a obrir la capsa on guardem aquestes postals que ens podria haver enviat i rellegir-les i remirar-les.

D'una en una, reconstruïrem la seva vida a partir dels paisatges de postal que li creaven l'escenari dels episodis de cada moment. Paisatges que sovint dialoguen

amb ell i que contribueixen a l'esdeveniment dels fets que s'hi relaten. “L'aigua, els prats, aquelles muntanyes que es precipiten, el mateix aire...”, deia de Ribes de Freser. “El bany de llum és tan intens i aclaparador que tot queda reduït a un gran silenci”, deia de Cantonigròs.

És un viatge per la Catalunya de Triadú, més una escapada a Anglaterra, que recorrem en tretze postals: Ribes de Freser, Gràcia, Granollers, Cantonigròs, Vic, Vidrà, Prada de Conflent, Liverpool, Òmnium Cultural, l'Espluga de Francolí, Montserrat, l'Institut d'Estudis Catalans i l'Escola Thau.

Hem pretès fer una fotografia molt “de postal”, amb imatges estàtiques, tranquil·les i plenes de vida i de color. Les mostrem sense pressa. Per gaudir-les. Sentir-les. Els textos de les postals han estat a cura de

l'imprescindible i estimat Joan Josep Isern, qui ha estat el comissari perfecte de l'Any Joan Triadú. Va construir aquests textos a partir d'escrits del mateix Joan Triadú: “És una delícia, com llisquen... És meravellós”, va dir-me la Nina després de rebre'ls.

Perquè en aquest viatge la Nina posa veu a les postals i ens transporta encara més endins de cada imatge i de cada vivència de Joan Triadú. La seva sensibilitat, melositat i calidesa es fonen en un verd més o en un nou blau del cel de cada retrat.

I com que “Les postals de Joan Triadú” vol ser un viatge de veritat ens calia un mitjà de transport. I la música és el mitjà que, amb el permís de l'olor, més lluny ens pot portar. El maquinista, en Giuseppe Costa. De la idea inicial de crear unes variacions amb acordió per acompanyar

Joaquim Triadú entrevistat per Josep Alcover per al documental «Les postals de Joan Triadú»

“Trobareu el record i l'admiració que sento per Joan Triadú a cada imatge, a cada nota i a cada paraula”

les postals ha acabat creant una autèntica obra musical de tretze peces, una per postal. Acordió, piano i tenora són els motors principals d'aquest paisatge sonor que, juntament amb la fotografia i la veu, resulten en la curiosa aritmètica de tres que sumen un.

Ara bé, un viatge com aquest no el podríem fer pas sols.

A cada punt d'aquesta geografia triaduriana hem visitat una persona que ens n'ha ampliat la transcendència per a Triadú. Què va suposar per a ell aquell lloc. Quin fet hi va succeir. Com era el Joan Triadú d'aquell indret. O fins i tot alguna anècdota viscuda. Persones, personatges majúsculs molts d'ells, que ens completen un dibuix de Joan Triadú a partir de la seva experiència i del seu record.

Justament aquesta és la intenció del documental: mostrar, no pas un altre Triadú, sinó un Triadú des de diferents òptiques, els seus paisatges i el record que en tenen persones que el van conèixer i admirar.

Miquel Sitjar, Albert Jané, Joaquim Arenas, Teresa Clota, Lluís Solà, Joaquim Triadú, Jordi Mir, Joan Josep Isern, Jordi Cuixart, Montserrat Carulla, David Castillo, Maria Teresa Cabré i Teresa Triadú són els amfitrions que trobarem a cada postal. Un *upgrade* del nostre viatge a primera classe.

Us convido, doncs, a fer aquesta ruta. No la recorreu amb pressa, gaudiu-ne cada parada. Trobareu el record i l'admiració que sento per Joan Triadú a cada imatge, a cada nota i a cada paraula. Després, regaleu-vos una estona de silenci, de tancar els ulls i continuar el viatge.

La sort del documental és que, com si fos aquella capsa de galetes on guardem postals i records, sempre que vulguem podrem tornar a passar una estona amb el senyor Triadú. És una qüestió de play per recordar-lo, homenatjar-lo i seguir aprenent d'ell, com a mestre de mestres que ha estat, a través del seu exemple d'exigència, d'excel·lència i d'amor a la família, a la literatura i al país.

¹El documental «Les postals de Joan Triadú» s'emetrà per TV3 el 30 de juny de 2022 i es podrà consultar a “3alaCarta” a partir d'aquesta data.

Junts fem CIC

Uneix-te a l'experiència!

La Institució té una àmplia oferta formativa: Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria, Batxillerats, Cicles Formatius de Grau Mitjà i Superior, Idiomes i Música.